

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 5.

చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ మార్చి నెల 8 వ తేది శనివారము

No. 278

నంపుటము. ౫

కాళియ క్రి నా మ సం వత్స ర ఛా ల్ప ణ మా స శు ద్ధ వ ష్టి ౬.

సంచిక ౨౭౮

అమృతం జనము

అన్ని నొప్పులకు పరమావధము

వెల స్వల్పము
తల నొప్పులకు
వేరు పొందినది.
గుణము లే కుండిన
మీ వైకము మీకు
ఇయ్యబడును.
వనమూలికలచే
చేయబడును.
సువాసన గలది.

గుణ మధికము
పంచభాషను
చూచి కొనిన
మోస ముండదు.
ఒక సారి పరీక్షించి
చూడుడు.
చక్క-ని డబ్బితో
వెల ర అణాలు.
అన్ని దుకాణముల
లోను దొఱకును.

అమృతం జనము డి హో,

6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

109, ఫ్రేరి రోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 120

(రబ్బరు) ఆటో డిల్ బహర్. (రబ్బరు) కాబడినది.

ఇప్పుడే కాలపు రుద్ర కనుకనుండి, సాటిలేని మనోహరమగు సువాసనకలిపి, ఆటో హాటగాని, సారాజుగాని, చేర్చబడకడే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

సి కుచాలపై కొన్ని రిందువులు చిలుకరింపినచో, మనోహరమగు సువాసన నిన్నులవరించును.

ఈ క్రింది వర్ణనానుసారము సీసాలలో నుండును.

తిన్న నైజా (అర (చాం)	సీసా 1-కి 0.9-0
మధ్యరకము నైజా 1-చాం	" " 0.12-0
వేరొక నైజా 2 "	" " 1.4-0
నెద్ద నైజా 4 " లేక 1/2 కొమ్మ	" " 2.0-0

మి. సి. ఇప్పుడు బుడ్డి 1-కి 0.6-0, 8 బుడ్డు 0.14-0 ప్రత్యేకము.
వత్తెలు, వట్టెలునుండి (వనస్థమును) కలిపి పుల్కరించుచు వేరుచేయును. ఆ కేవలము నకలు పెంట్లు కలవు. కావున, కామ కొనుగడుపును సీసాలలో ను, కాన్డైనను ఆటో డిల్ బహర్ అను పేరును వరిపింపుము ఈ ఆటో డిల్ బహర్ మొత్తము కలదు. ఇందును వరిపించుచు గోచువారి నిపునము (వానినచో ఆటో డిల్ బహర్ గువాననకాదు ఈ విధముగా పంపుదును.

పోలీసులచే: మిక్కిలి మనోహరమగు సువాసన కలిపి, ఆటో హాటగాని, సారాజుగాని, చేర్చబడకడే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

మలయ చందనము

(2251) మలయ చందనము: ఈ కాలము మందు పుష్పము నమిస్తూ ఎరుకైన తెలియదు. పట్టుము లేదు. పిడికారీ మున్నగు కఠినవికల్పాల కనుక, దుష్టమైన మలయచందనము ఎటువై తెలుపు, వచ్చు అను మూడి నిర్ణయము పెగోగమును మూడు పూటలలో మున్నును. దట్టి 1-కి 2.0-0 గంధవ్యాపారము, రామయంధ్ర.

ఇనుప వ్యాపారము

మా వద్ద సిల్వర్ గొట్టములు, హామూర్సు, సెమెంటు కోల్తారా, అమెరిగా గుండ్రపు కంబీలు, చట్టములు, కలయి నులుకంటిలు, మేకుపీస్సాలు, హోల్టెనట్లు, వజ్ర రేపింగు మొదలైన సామానముల అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నది. వెలలకు కాగితము వ్యాసుకోరుతాము.
అల్బుల్ అలి మహమ్మద్ అలి కంపెనీ, (1412) 18, నెంబుదాను వీధి, మదరాసు.

Mr. G. W. M. Reynold's Novels

Other Big Type Editions.

GRACE DARLING or	Rs. A.
The Heroine of the Fern Island	0 12
Mary Price 8 vols. Rs. 5. Parricide 3 vols.	1 12
Faust 2 vols. Rs. 1 8 0 Wagner 3 vols.	1 12
Seamstress in 2 vols. Re 1. Margaret 4 vols.	3 0
Necromancer 3 vols 2 4 0 Agnes 9 vols.	6 0
Old London, 3 vols. 2 4 0. Mary Stuart 2 vols.	1 4
Pope Joan 3 vols. 1-12-0 Coral Island 4 vols.	3 0
Kenneth 4 vols. Rs. 3. Soldier's Wife 2 vols.	1 4
Robert Macaire in 2 vols.	1 0
Young Duchess, in 4 vols.	3 0
Bronze Statue 4 vols.	2 0
Canonbury House in 3 vols.	2 4
Rosa Lambert, 4 vols.	3 0
The Massacre of Glencoe 4 vols.	3 0
Mysteries of London 13 vols.	7 0
Mysteries Court of London 17 vols.	12 0
Empress Eugene's Boudoir 3 vols.	2 4
May Middleton 2 vols.	1 8
Rye House Plot 4 vols.	3 0
Pickwick Abroad 3 vols.	2 4
Love of the Harem in 4 vols.	3 0
Young Fisherman, complete	0 10
Master Timothe's Book Case 3 vols.	1 12
Mysteries of Paris by Eugene Sue in 2 vols.	1 0

(Postage etc. Extra for all Books)
The SUPE OR WATC 1 Co,
Post Box 167 (A) Madras. E.

Beauty is the Heavenly Room

It can only be obtained by beautifying the hair and our preparation is the only one which has helped throughout use only 490

Parastan Hair Oil (Regd)

It makes hair soft and shining. It also strengthens the roots of hair 490

to use our Parastan Oil for keeping your brain cool, Price Re 1/- Postage Extra

Agents:—
F. Hassanali & Co.,
51, China Bazaar, G. T. Madras

NOTE:—Please try Parastan Liquid Soap Re. 1-0-0

లోక ప్రసిద్ధి జెందిన కంచి జవుళిదినుసులు.
సరస్వతి వెలుగు! చాయకు ఉత్తరవాదము!
సాగరము వెలుగున కొంగు గల కంచి పట్టుచీరలు.
రూ 30 లు మొదలుకొని రూ 50 లు వరకు, పట్టురనికలు
రూ 2 లు మొదలుకొని రూ 5 లు వరకు. హామోమార్ మీరలు
మొదలగు జవుళిదినుసుల క్రింది విలీనమునకు ప్రాయము.
140 ఏర్తల్ అండ్ కంపెనీ, కంచి.

శ్రీ మద్భగవద్ గీతారహస్యము
అను 1487

కర్తయోగ శాస్త్రము
శ్రీ చాలగంగాధర తిలక కృతము
శ్రీ నోరి సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి చే వరివర్తితము.
ప్రతి 1-కి ధర రూ. 3-4-0.
వావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
192, ఎస్.ప్లస్.డీ, చెన్నపురి. ఈ.

శ్రీ నాటకము

(1) కొత్త నియమావళిలో XXV అధ్యాయములో ఏకింది దానిని 4 ఏ నియమావళిలో చేర్చవలెను:—

XII విశ్వవిద్యాలయపు ఉపన్యాసములను అంగీకరింప
వలెనని రెవరెండు బెర్రాముగా దుపపాక్షింపిరి

నట్లేంగారు అనువదించుచు అర్చికాశ్రమ పట్టపరీక్ష
పిమ్మట వ్యాపారాశ్రమ పట్టపరీక్షను కూడ
సమర్పించుకొని.

అర్థికపట్టకమును అని తమకు పోషలేదనియు, అయినను సిండికేటువారు ఈ విషయమై యోచింపవచ్చుననియు కోర్టుగారు నడిపిరి.

మెక్స్ లు గారు కూడ బలపరచిరి.

రావుబహద్రుల రంగస్వామయ్యంగారు కూడ బలపరచిరి.

అలెన్ గారు, కే. రామానుజాచారిగారు బలపరచిరి.

మామయ్యరావుగారు ఎదిరింపిరి.

కుదకు తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

అంగ్ల భాషావిభాగము.

XX. అంగ్ల భాషావిభాగమును తేలికజేయునది నని నూచించుచు ప్రైటుగారు తీర్మానము నుపసాదించిరి.

సాలంగారు అనునది.

ఈ విషయమై బోర్డులో ప్రదీప్ నారు యోచింపవలె నను సవరణను బోర్డులో గారు రుద్రపాదించిరి.

సవరణను పిటిన్ డిగ్ గారు అనునది.

విప్లవగారు రంగస్వామయ్యంగారు తీర్మానము పెడి రించిరి.

సవరణ అంగీకరింపబడెను.

వి. ఏ. పరిశోధనామండలి కొన్ని ప్రశ్నలను తీసి వేసి వాటికి మారుగా సరికొన్ని సులభమైన ప్రశ్నలను వేయవలె నని ప్రైటుగారు రుద్రపాదించిరి.

కే. శ్రీనివాసయ్యంగారు రుద్రపాదించిరి.

అలెన్ గారు ఎదిరిరి.

ఈ విషయమును బోర్డు ఆఫ్ స్టడీసు సభవారు యోచిం పవలె నని సలహాగా రుద్రపాదించిరి.

కుదకు సవరణ అంగీకరింపబడెను.

XXI. సభ్యుల ఎన్నికవిధానమునుగూర్చి కొన్ని మార్పుల జేయవలెనని రావుబాధంగా రుద్రపాదించిరి. ఈ విషయమును గూర్చి సిండికేటువారు యోచించుచున్నారు.

XXII. పృథ్విశాస్త్రి సతక విలంభనలో కొన్ని మార్పుల జేయవలెనని ప్రైటుగారు రుద్రపాదించిరి.

అంగీకరింపబడెను. పిమ్మట సభ ముగిసెను.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యము కాల్పోవులును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉచితమైన పుస్తకము ఆరోగ్యపూర్వమును కలుగజేసి కఠినసౌఖ్యమును దృఢపరచును. ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇవానుగా నీయబడును. పోస్టుచార్జీ ను మే మే భరించి పంపెదము. వెంటనే వ్రాయుకొరెదము. (219)

వైద్యశాస్త్రి మణికింకర్ గోవిందజీ, ఆరోగ్యసాధనా బోధకాలయం, 157, బ్రాడ్వే, చికాగో

బాలభటులు

భారతీయులు లేదా-పాశ్చాత్య బాలభటుసంఘమున చేరి తేల్చుకొనవలెనా? లేదా-పాశ్చాత్య సంఘమున చేరి ప్రకటితమైన యొక్క గ్రంథములను ఈ క్షేత్రమున గ్రహించుచు వాక్యముల నిట బొందుపరచుచున్నాము:—“మేము భారతీయులను గూడ ఈ బాలభటు సంఘమున చేర్చుచున్నాము యోచించితిమి ఈ విషయము బాలభటు శాఖిని తలపరచునా, భారతీ ప్రభుత్వమువారిలకు గూడ తెలియజేయుచున్నది. బాలభటుత్వము యువకుల పరిచయమునకు బలపరచుచున్నది. బాలభటుత్వము యువకులకు భారతీయులు కూడ నిండు శిక్షలును కావలెనని ఆభిప్రాయపడును. కాని, యీ శిక్షలును సాధించుట కొన్ని కష్టములు గలవు. బాలభటుత్వము బాలభటు లా విషయమున కాలక్రమముగ శిక్షలను అంగీకరింపజేయుటవలన గలుగుచున్నది. అట్లేను పాఠశాలలందుండి గలపటము నూత్నమును పాఠశాలమున దండెట్లు వ్యాప్తము లయినవి. అంగ్లకులమున ప్రస్తుత శిక్షికి గొప్పదైనది అంగ్ల విద్యావిభాగము. అట్టి శిక్షణను బొంది, బాల భటు శాఖాముఖ్యమునకు వచ్చి భారతీయులు అగుదు. భారతీ భేరి పాఠశాల లింకును వృద్ధిపొందె యీ విషయమున ఈ కాలముననే తేలిక చుటవలె అభిప్రాయపడుము. బాలభటు శాఖాముఖ్యము ఈ యువకులకు తమ సంపూర్ణమును సుబోధకమైనదిగా, దీనివలన వెట్టి లాభమును చేరుకొనవచ్చును. ఇట్టి సులభము కొరకుల దుర్లభము!!

ఈ సందర్భమున ఏక మేక విషయమును వివరించెదము. ఎ. జె. నీడిగారు భారతీ బాలభటులను సోదరభావముతో తిలకించెదమని మాగ్నాన మొరంగిరి. కాని గతకాలమును భవించిన శ్రీగతర్మన యెందు జరిగి ప్యాదాను ప్రేరేపించుచు లేదెను పాశ్చాత్యుల కలకాళి మొదలగునది. భారతీ బాలభటుల కలకు నావలంబితము. అట్లే ఇండియన్ బాలభటుల మొదలగు భారతీ బాలభటులు పోషించి వచ్చుచున్నది కూడ తెలియుచున్నది.

కె. సంజీవ కావత్తు.

మహాత్మా గాంధీగారి వ్రతము.

గాంధీగారి వ్రతము నవలంబించుచున్న యెల్లరు మాహిం దియే యుండిరి. తొలుటు విల్లు లభిత్వమున, అకాలమున నిర్మితము లగుచున్న దని మేముచింతింప జేసెదము. కాని, యిది ముందరివి. కానన నిర్మాత అభివృద్ధిముగ తన కార్యముల నిర్వహించునెడల, తత్కార్యఫలము లగు అనేక కష్టముల నాతడు గుర్తింపజాలడు. ఈ విల్లులు కాననసభ యందు ప్రవేశ పెట్టబడిన అధికకాలమునకే ప్రభుత్వమువారు తమలోకమును గ్రహించి, తమ ప్రతిపాలనమున వారిలో, ఈ విల్లుల జీవితమును తగ్గించి, యొడంబడిక చేసికొనిరి. ఈ విల్లులు మూడు సంవత్సరములు ముగ్ధము అయిపోయియున్నది. కాని, యిది కూడ విజయవంతము కాలేదు. ప్రభుత్వము కాననసభయందు జరి మిగునాడు దీనికి గంతులు వైచిరి. కాని, దేశమంతయు ఈ విషయమున మిగుల కట్టుబట్టతో నున్నది. ఈ విల్లులకు గల ప్రతిపాలనాదోషము దివసాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. నెలెత్తు కంటి నివేదిక వై మాళవ్య, పటేలు, కలెగ్గెగారు సంతకముల జేయలేదు మితవాదులను తెచ్చి, కాస్త్రీ, మాణిగారు ఈ నివేదికను వై సంకెరము చేసినది, ఈ విల్లులకు కాననసభలో నెదిరించెద మని తెలుపుచున్నాడు. కావున, ఈ విల్లులు అంత్యదోషము దీనికి అవధికారసభ్యుల ప్రతిపాలనా పాత్ర అయ్యును గుండునని యూహించవచ్చును. కాని, యీ విల్లులు బాహుళ్య సంఖ్యలకు అధికారసభ్యుల సహాయమున కానన సభామోక్షమును బడయగలవు. ఇంతకుపై ప్రభుత్వమువారికి వేరమాగ్నములేదు. ఈ విల్లులకు ప్రవేశ పెట్టబడవలసిన ప్రభుత్వము వారికి గర్హితరము లేదామో! సంస్కరణములను, ఈ విల్లులకు చాల సంబంధము గలది. భారతీ భేరి విప్లవోద్యమము నుండవలెను; లేదా యుండవలెనని. కొలదియందలి వ్యాపించుచున్న, విప్లవోద్యమము దేశమున గలదని తొలుటు నివేదికను నుడువుచున్నది. సంస్కరణములు కాంతి నుండుల విప్లవోద్యమమున దీనిని. సంస్కరణములు లభించితిమి. కాని తొలుటు విల్లులు విప్లవ కారకులును, ఇతరులకును గూడ ఆపకర్మియును.

కాజు సతీశ్చంద్ర ఉపన్యాసములు సంస్కరణములు లభ్యమగునని ఆశించి నవలంబించిన ప్రజలను మార్చుచు. ఈ సంస్కరణవిధానమునకేరణ మిదిమి కే (పాఠశాల మొదలగునవి, ఇవి కార్యాచరణములలోకి వచ్చునప్పటికి దీని ప్రభుత్వమును సుపూర్ణముగా మార్చుకొనునని మారు తెలియచున్నాడు. కావున వజల మందు నిరాశ జరిగినది. కాజీయులు లోలో అనన రానన సరభానము వారి భవనము. కావున సత్యాగ్రహ ప్రతాపంబునముకంటె వేలు మార్గము కావలెనని. ఈ మతిచునవిష్టులు భారతీ భేరి మేమున్నాము. ఈ యువకులు దక్షిణాఫ్రికాలో విజయవంతమైనది. గాంధీగారి ప్రస్తుతిని సంస్కృతీకరము చేయుటకు గాని యీ యువకులు పోరాటమును గాని కాక గ్రామీణులు గాని మన నిశ్చయముగ జేయునను. రాజు సతీశ్చంద్ర గాంధీగారి కరుణపడి. ఇందలి ఫలితము జూడవలసి యున్నది. కాని ప్రభుత్వమువారి స్థితి సంతోష వాయకముగ లేదు. తొలుటు విల్లులు సంస్కరణములు నీయధ్య మీర జూలూకుచున్నది అందుచునే, యీ విల్లులు ప్రవేశ పెట్టబడవలసిన సంస్కరణముల అచరణమును జరిగింపవలయునని మొదలగున కనేక సాధులు దెలిపి ముందరివి — “ఇందియన్ డెయిలీ న్యూసు” వదిలి.

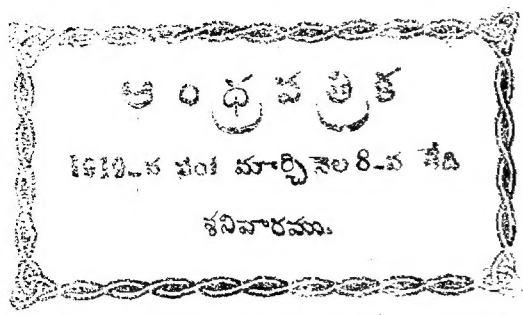
మహారాజ శ్రీ రాజమృడి ప్రిన్సిపల్ డిస్ట్రిక్టు మునసబుకోర్టు వారికి

Between O S 549/1918. వాది—గోపరాజు గారికమ్మ, ముక్తిహార వహారి వేంకట్రావు అనే వేంకట్రావులు. ప్రతివాది—మిరికి రాజమృడి. ఈ నెంబరు వాది సదన ప్రతివాదియున అమెధర్మ ప్రాసియచ్చిని ప్రామిశరీయు బాకీ గడుగు నెంబరున దీనిన దావాగా ప్రతివాది యగు సదకు తమిళ రాజమృడియును యిదియు తమయన్నుండకొల్పవారి పుత్రపుత్రకారం ప్రయత్నంబు దీనియనగా ది 15-8-1918 తేదీన సదకుకోర్టుకు హాజరులయి దావాను సమాధానము ఏయినా వున్నను సల చెప్పకొననినదన్నీ తేలియడల ప్రతివాది పరోక్షముగా తీరు మాంబులనున్న యిందుములనుగా ప్రయత్నమున మొనరి.

వేలువారి అనువ్యవహారింగారు రాజమృడి. వీ. ఎ. బి. ఎల్. ప్రిదరు.

Advertisement for 'ఆయుర్వేదమునకును, అంటుడురోగములకును' (For Ayurveda and Diseases) by Dr. Gopalacharya. It includes a list of medicines and their prices: Kalpana (0-12-0), Pancha (1-12-0), and Chikitsa (1-2-0). It also mentions a book 'మాధన్వంతరి లేహ్యము' (Madhantari Lehyam) for 1-8-0. The advertisement is signed by Dr. Gopalacharya, 157, Broadway, Chicago.

విశోపా, అమెరికా, అనానుజేతముల నుంచి మారు రంగులమున్ను ముందు వేరుగా వచ్చుచున్నది. రట్టు, నూలు, ఇనుపేతకట్టు, తోలు, కాగితం, దారము మొదలగునవి వాటికి రుచుజేయుటకు అద్భుతకరము సాదర్మ్య మయ్యెద 1 రతి దబ్బున్నా, పీపాయిలున్నా ధర సరసముగా దొరకలవు. అలిసెల్ 20% చా. నుపిపాలు మావద్ద నున్నది. అలెన సొల్లున్నా, పొలానున్నా దట్టమున నుండును. కావలెనవారు యీ క్రింది చిరునామాతో వ్రాయుకొరెదము. తంజిలివారము “తామర” పోస్టుబాక్సు నెం. 38. చారి అండు రాం, తూర్పుగోలు, మధుర.

సత్యగ్రహణము

భారతీయ లండనుకు సత్యగ్రహణము ముందు మహాత్మా గాంధీజీ శ్రీ మద్భువన ప్రభువునకు జరిగిన సమావేశ ఫలమును గురించిన తెలిపినందు లందును నిరక్షించు చుండిరి. ఈ సందర్భము సమాజము, నిరక్షించుటలమును తలచినది. సంతాపము గురించును సమాజము, మహాత్మా గాంధీ లోకమునం దెవలను సభ్యులమైన ధర్మమును పాలించిన జాతికి ప్రత్యక్ష ప్రమాణముగ నున్నది. చిరకాలాగతంబైన మాంసాశనమును రాగ ద్వేషాదులను జయించుటకై పరిత్యజించిన జాతి భారతజాతి. లోకోద్ధరణమునకై యావన దళియందు వింసార రాజ్యములను పరిత్యజించి బుద్ధదేవుని కనిపజాతి భారతజాతి. లోకోత్తరంబైన యహంసా ధర్మమును దిగంతములందును వ్యాపింపజేసిన జనదేవుడు కనిపజాతి భారతజాతి. విశ్వము నందుగల సర్వమును బ్రహ్మాధిస్థితమని లోకమునకు చాటిన జాతి భారతజాతి. "తత్త్వముని" యను పరమరహస్యమును లోకమునకు వెల్లడి చేసిన జాతి భారతజాతి. ఆత్మ సత్యత్వమును జగద్వ్యాపకమహాత్మ్యమును ప్రపంచమునందు ప్రతిపాదించిన జాతి భారతజాతి. సత్యసంధులైన బలి ధర్మరాజు భీష్మ హరిశ్చంద్రాదులను కనిపజాతి భారతజాతి. ఆచార్యజాతియందు, జైనమతమునందు, సత్యసాగరముల జాతీయందు, ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానసంపన్నుల కులమునందు జనియించిన గాంధీ మహాత్మాజీ సత్యవిజయము నందును ధర్మ విజయమునందును సంపూర్ణ విశ్వాసమును గలిగియుండుట యందును సత్యపాలనమునకును ధర్మ నిత్యపాపమునకును నాత్మసమర్పణమును జేయుటకు సమర్థులయందును వింతలేదు. యమ్యు ష్టు ప్రభువయ్యడు నవయగ సంజాతుడైన రాజు నీతిజ్ఞుడు, రాజసగుణ వ్యాపకమునకు సమర్థుడైన పాశ్చాత్యదేశీయుడు. ప్రపంచమునందు మహా ప్రతిభను సావించిన మహాపాశ్చాత్యునినకు ప్రతినిధి. నిరంకుశాధికార వర్గమునకు ముకుటము. విజయోత్సహ భరితమైన శ్రేష్ఠజాతికిని ముఖ్యముగ బ్రిటిషుజాతికిని ప్రమాణపురుషుడు. భరతఖండమునందు బాహుబల సావితమైన బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రతిభకు ప్రత్యక్షస్వరూపము. ఉన్నతదేశీయందున్న పాశ్చాత్య సభ్యులకును యువజ్వలయందున్న బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకును చిరకాల భక్తమైన నిరంకుశాధికారమునకును నవయగ లక్షణమైన భౌతికాదంబరమునకును ప్రతినిధియైన మద్భువన ప్రభువు నిరంకుశాధికార బలమునకు మూలమైన రాజ్యబలమును సమర్థించుటయందును విశరీతము లేదు. రాజప్రతినిధి ఆత్మబల ముద్రత్యక్షము. పాశ్చాత్యులకు ఆత్మబల ముద్రాహ్యము. గాంధీమహాత్మునకు ధర్మయుతమైన యాత్మబలము ప్రత్యక్షము. అనుభవైకవేద్యము. రాజ్యబలము ప్రత్యక్షమైనది. సధర్మ ప్రతిపాదనము. ఆత్మబలమునకును రాజ్యబలమునకును ధర్మము భిన్నమునపుడు భిన్న ధర్మములకును సముచ్చయ మసంభ

వము. రాజప్రతినిధిని గాంధీమహాత్మునకును జరిగిన సమావేశ మిటులు వర్ణించబడినది:

"గాంధీగారు చాల పటుదలతో సాత్వికవిశోభమును బోధించుచున్నారు. అట్టి అంశోనము చేయవలసినది కోరుటలో గాంధీగారు చాల తొందరపడిరి. రాజప్రతినిధిగారి అభిప్రాయము బ్రిటిషుపరిపాలనకు ఆత్మశక్తియే యువాదిగ రాదు భావించుచున్నారని గాంధీగారిదివరలో చెప్పయడెడి వారు రాజప్రతినిధిగారి అభిప్రాయ మిందులకు వ్యతిరేకముగ నున్నది. మరియు వారు గాంధీగారి మాటలకు సంశయించుచున్నట్లున్నది. హిందూదేశమందలి బ్రిటిషు పరిపాలనకు భుజిక్తియే మూలాధారమును నెడల హిందూదేశమంతటిని రాజభక్తి విరహితముగను, తమ్ము మొదటి రాజప్రతినిధిగారు భావించుకలసిన దని గాంధీగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి."

పై వాక్యములు దేశమునం దంతటను ననిర్వచనీయమైన భావప్రాదేశమును కింకర్తవ్యతావిమూఢత్వమును గలిగించుట సహజము. దేశభిమానులందరికి ముందేమి జరుగవలయునను ప్రశ్న సహజముగ గలుగగలదు. సత్యాగ్రహ ప్రశోల్పాహము గలవా రుదేశములో గాంధీ నిర్ణయించెడి కార్యక్రమమునకు నిరక్షించుచుండురు. సత్యాగ్రహ ప్రతమునకు విముఖులు నిరంకుశాధికారాతకచ్చాయా సంరక్షణము నిభిలపించుచుండురు. సంశయాత్ములను కింకర్తవ్యతావిమూఢత్వ మావహించును. నిరంకుశాధికారవర్గమును స్వీకృతభిభవ స్వకత్వవలంబకులను గాపాడుకొనుటకై అధికార దురభిమాన మావహించును. ఈ విషయదశయందు మహాత్మా దేశ కల్యాణము భారతజాతి సాభాగ్యము భారతీయులధర్మకర్తవ్యపాలనముపై నాధారపడియున్నది. గాంధీ మహాత్ముని సత్యాగ్రహ ప్రతమును వండిత మదనమోహన మాలవ్య స్వీకరించినటులు వార్తలు తెలుపుచున్నవి. చెన్నపురియందు బెజంట్లు కన్పూరింగరయ్యగారు ప్రకాశము సంజండరావు సత్యమూర్తిగారు మొదలగువారు చాలమంది సత్యాగ్రహవ్రతమును స్వీకరించినటులు గురువారమునాడు ప్రచురింపబడినది. బొంబాయి కరాచి కలకత్తా సేలము మొదలగు ప్రదేశములందు సత్యాగ్రహవ్రతమును స్వీకరించిన ప్రముఖులనే కులు గలరు. అనేకులు చేర నుచున్నట్లునుచున్నారనుటకు సూచనలు గలవు. వటేలు కవర్ని హుల వ్యగారలు రౌలటు బిల్లుల నిర్ణయోపసంఘమునకు హాజరగుట మానుకొనిరి. ఇదియును సత్యాగ్రహమే. మితవాద నాయకులు వాచా శాస్త్రీ బెర్హిగారలు సత్యాగ్రహ వ్రతమునకు ప్రతిషేధపత్రమును ప్రకటించిరి. కొందరు మితవాదనాయకులు సత్యాగ్రహవ్రతమును ప్రతిషేధించినను దేశమంత నొక్కపెట్టిన రౌలటు బిల్లులను గర్హించు చున్నవి. దేశమంతయును గర్హించినను గాంధీ మాలవ్య మొదలగు నాయకులు సత్యాగ్రహవ్రతమును స్వీకరించినను ప్రభుత్వమువారు పట్టుదలను బూనికాని ప్రతిభను కాపాడుకొనుటకు గాని బిల్లులను శాసనములను జేయవచ్చును. మానవుల సహజ స్వత్వములను గట్టిగొలుసులతో గట్టుచు రాజ్యాంగ సంస్కరణములను జేయుట వలన నేమిప్రయోజనము? "దేవా! మాకు సంస్కరణములు లేకపోయినను లేకపోవుగాక. మాకుబలమునకు నిశ్చేష్టతకు మూలమైన నిర్బంధ శాసనములను మాత్రము ప్రసాదించుము." అని భారతీయులందరును నేకగ్రీవముగ వారి యాత్మశక్తిని వినియోగించి సర్వసంపన్నుడైన సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుట కార్యసిద్ధికి పాథము. సత్యాగ్రహవ్రతమునకు మహర్షి గాంధీ పూరిత యాత్మసమర్పణమే మహాశక్తి. ఈ విషయ సమయమునందు మహర్షి గాంధీ నాయకత్వము

క్రిందను భారతీయులు సత్యాగ్రహవ్రతమును స్వీకరించి గమ్యస్థానమును జేరుటకు సంసిద్ధులై యుందురుగాక! కురుక్షేత్రమునందు విమాదదళ యందు శ్రీకృష్ణుడు విజయునకు జేసిన మహాపదేశమే వర్తమానవిషమావస్థయందు భారతీయులు సంసిద్ధులై కర్తవ్యమును నిర్వహించుచుండురాత!

ప్రపంచ ధర్మస్థితి ప్రస్తుత విదమిత్యను నిర్ణయించుట చుస్తరముగ నున్నది. ధర్మస్వరూపము ధర్మభావములకు భిన్నముగ నున్నది. ప్రజాస్వాతంత్ర్యము ధర్మసంస్థాపనము జాతీయోద్ధరణము మానవ కళ్యాణము ధర్మభావములు గను నుభయు దర్శిదము దౌర్జన్యము లయయు ధర్మరూపములుగను నున్నవి. విజయమును బొందిన రాజ్యములు జాతీయమితిని స్థాపించి ధర్మస్థితిని వ్యాపింపజేయుటకై ప్రయత్నించుచున్నవి. జాతీయమితిని స్థాపించుటకు ప్రయోజనము స్థిర శాంతి స్థాపనయియును సంగ్రామ కారణ నిర్మూల మనియును విల్పను మహాశయము ప్రకటించెను. కాని జాతీయమితియందు జేసిన రాజ్యములకైవసు లోకమునందు శాంతిస్థాపనమునందు విశ్వాసమున్నదని నమ్ముటకు ప్రబల దృష్టాంతములేదు. యుద్ధఫలములు 1. శాహుబల పరాజయము 2. ధర్మబల విజయము 3. స్థిరశాంతి స్థాపనము 4. సకలజాతుల వికాసాభ్యుదయములు. జర్మనుల పరాజయము వలనను మొదటి యుద్ధేశము నందు కొంతభాగము సఫలమైనది. జాతీయమితి జర్మనుల ఆప్రియనుల తురుష్కుల బలమును నిర్మూలము చేయుటకు బూనుకొనుట యాత్మసంరక్షణమునకు సాధనంబైనను శాహుబల విధ్వంసమునకు సాధనము గాలేదు. జర్మనుల సమ్మోహము జాతీయమితి నావహించినను భయము గలుగుచున్నది. జాతీయమితి ప్రబలమైన బాహుబలమును గలిగి యుండును. జాతీయమితి నిర్ణయములను నిర్బంధముగ నవలంబించజేయుటకు బల మవసర ముట నిశ్చయము. ఆబలమును జాతీయమితి ధర్మసంరక్షణాధముగాని సకలజాతి స్వతంత్రస్థాపనమునకుగాని కల్యాణమునకుగాని వినియోగించునని నిర్ణయించుట యసంగతము. ఆసియాఖండమునందు జాతీయమితియందు సంపూర్ణ స్వతంత్రవ్యక్తిగలరాజ్యము జపాను రాజ్యము. నసిఫికు సముద్రము నందలి జర్మను ద్వీపములకు రాజ్యోపాధ్యాయత్వమును జేయవలయుననియును చీనాడుందలి జర్మను స్థలములను స్వాధీనము చేసుకొన వలయుననియును నైబీయా యందును చీనాడునందు రక్షక రాజ్యముగ నుండవలయుననియును గోరుచున్నది. జపాను రాజ్యము ఆసియా యుద్ధస్వర్ణమును జేయగోరుచున్నదని జపానీయుల సంకల్పములు విదితము చేయుచున్నవి. ఈ యధ్వర్ణము రాక్షసాధ్వర్ణముగ గాని దైవాధ్వర్ణముగ గాని పరిణమించవచ్చును. రాక్షసాధ్వర్ణముగ బరిణమించినపుడు జాతీయమితి సంగ్రామమునకు దిగునా? దిగగలనా?

జపానీయుల యాపాధ్యాయత్వము క్రిందను నాసియా ఖండనాసుల స్వభావ మొత్తరములోనె జపాను స్వభావమువలె మారినను నింతయుండదు. ఆసియా పూర్వభాగమునకు జపాను రాజ్యము పాధ్యాయత్వమును వహించునటు లాసియా పశ్చిమభాగమునకును పరిధ్వభాగమునకును నాంగ్లేయులును పరాసులును మహాధ్యాయత్వము వహించవలయునని జాతీయమితి నిర్ణయించుచున్నది. ఇండియా, పారసీకము, మెసపొటేమియా, అరేబియా మొదలగు దేశముల కాంగ్లేయులుపాధ్యాయ

యత్నమును వహించవలయునని నిర్ణయింపబడినది. ఈ నిర్ణయమువలన నీ దేశముల వ రాధీన స్థితి కేమాత్రమును భంగము గలుగదు. జర్మనుల నిరసనమునకు మూలమైన బాహు బల ధర్మమునే జాతీనమితి అనియో ఖండమునందు విచ్ఛలవిడిగ నవలంబించు చున్నపుడు విచారజాలకు ధర్మబల విజయమునందును స్థిరశాంతి స్థాపనము నందును సంశయము గలుగుటయందు వింతలేదు. చారిత్రక రాజ్యము పాశ్చాత్య రాజ్యముల యుపాధ్యాయత్వము నుండి విమోచనమును గోరుచున్నది. పరాధీన స్థితియందున్న భారతీయుల మొరలాలకింపబడుట కయోగ్యములైనను స్వతంత్ర స్థితియందున్న పారశీక రాజ్యపు మొరలాలకింపబడ నయోగ్యములు గావు. జాతీనమితి యందు జేరిన రాజ్యము లు స్వప్రయోజనమును గాని అహంకారమును గాని పరిత్యజింప లేదని నమితి చేయుచున్న నిర్ధారణలు చాటుచున్నవి. సమితి యందు జేరిన రాజ్యము లేవియును ధర్మస్థితిని స్థాపించుట కవసరమైన త్యాగమున జూపుటలేదు. సమితియందు జేరిన రాజ్యములు స్వీయదేశమును సంపదలను బలమును వ్యాపారమును వ్యాపింప చేయుగల సాధనమునకై పరితపించు చున్నవి. కాని పరాధీన జాతుల యోగ జేయములకై పరితపించుట లేదు. యూరపురాజ్యములకు పరితాపము గలుగ నంతవరకును ప్రపంచ ధర్మ స్థితి గగనకునుముగ నుండును. జపానీయులు కొరియా నైబీరియా చీనా హిందూదేశములందు వ్యాపార సామ్రాజ్యమును స్థాపించుటకై చేయుచున్న ప్రయత్నములు జగద్విత్తములు. ఏలైపునకు దృష్టిని మరల్చినను నేదేశమునుండి పాశ్చాత్య రాజ్యముల కెంతదూది రాగలదు, ఖనిజము లెన్ని సంప్రాప్తము గాగలవు, అహంకారదాగ్ధము లెన్ని రాగలవు, రైలుమార్గముల నెంతవరకు వ్యాపింప జేయవచ్చు నను భావములే వినబడుచున్నవి గాని ఆ దేశవాసుల వికాసాభ్యుదయములను జేయు టెటులను జిజ్ఞాస గోచరమగుట లేదు. “స్వయం నిర్ణయము స్వయం వికాసము స్వాతంత్ర్యాభ్యుదయములకు జేమకరమైన సవ్యమార్గముగ నుండ గలదు. ఏ దేశముగాని స్వీయవ్యక్తిత్వమును చెడ గొట్టుకొను నటులు ప్రయత్నింపజనదు.” అని అన్వేషితుగారు చెప్పిన యుపదేశమునుగాని విల్చిన నుకాశముడు చేసిన యుపదేశమునుగాని జాతీ సమితి యాచరణమునకు దెచ్చుచున్నదా? ఈ ధర్మము తెల్లజాతుల విషయమై కొంత యన్వయింపబడినను నల్లజాతుల విషయమై బాత్తుగ నన్వయింప బడుటలేదు.

యూరపు రాజ్యములందు కర్మాప్తంబగు చున్న సంఘ విప్లవమును బరిశీలించినపుడు లోకమున కంతకును భీతి గలుగుచున్నది. యుద్ధోపద్రవము రణరంగములందు మాత్రమే సంభవించినది. సంఘ పరివర్తన విప్లవము గృహములందు గ్రామములందు పట్టణములందు గోచరంబగుచున్నది. లోకమునకు ధర్మోపదేశకులుగ నుండదలచిన జాతులు ప్రపథమమున స్వజాతిని స్వదేశమును సుధరించుటకై ప్రయత్నింపవలయును. తమను తరింపజేసుకొనజాలనివా రెవరు లను తరింపజేసు బూనుకొనుట దురహంకార సంజాతమైన భ్రమయెయ్యున్నది. జర్మనురాజ్యము జర్మనుసంఘము యుద్ధారంభమునకు పూర్వము సంఘటిత నిర్మాణములు గల మహా సామ్రాజ్యముగాని ప్రఖ్యాతిగాంచినది. ఇప్పుడాభావములన్నియును నీటను గలిపినవి కలియచున్నవి. అన్ని దిశలందును హత్యలు విప్లవములుచేల రేగుచున్నవి. అప్రీయా హంగరీ రాజ్యములు విచ్ఛిన్నములైనవి. రుష్యాక్రజల దురవస్థ పర్లనాతితము.

పూర్వరాజ్యములందు మృత్యుదేవత తాండవ మాడుచున్నది. అన్నములేకను లక్షలు చచ్చుచున్నారు. వ్యదేశీయుల దౌర్జన్యమునకు లక్షలు బలియగుచున్నారు. యూరపు ఖండమునందు కర్మాప్తంబగుచున్న సంఘవిప్లవమువలనను సంఘ నిర్మాణమునకును నాధారములైన సంస్థానాలె లోప భూయిష్టములని విశదమగుచున్నది. ఇట్టి విషమధర్మ పరిస్థితులందు యూరపు రాజ్యములు ప్రాచ్యరాజ్యముల యుపదేశకత్వమునకు బూనుకొనుట ఆయా జాతుల సహజాహంకారమునకు నిదర్శనముగ నున్నది.

పాశ్చాత్య రాజ్యముల యుపదేశ కత్వము వలనను ప్రాచ్యదేశీయులకు తరణోపాయము సాధ్యమాసంభవమా యను గహన విషయమును జాతీనమితి పాశ్చాత్యరాజ్యముల దృష్టిధమున కనుకూలముగ నిర్ణయించుచున్నది. కాని ప్రాచ్యుల దృక్పథమున కనుకూలముగ నిర్ణయించుట లేదు. పాశ్చాత్యులు రైలు మార్గములను వేయుదురు. చట్టములను జేయుదురు. శాంతిని స్థాపించుదురు. జాతీయాత్మ వికాసమునకును నభ్యుదయమునకును జేసిడి భౌతిక ప్రయత్నములు ప్రాచ్య జాతీయాత్మ విలయమునకు దోడ్పడుచున్నవి గాని వికాసమునకు దోడ్పడుట లేదు. కారణము మూలధర్మమునం దేగలదు. పాశ్చాత్యులు ప్రాచ్యదేశ యాత్రలను ప్రాచ్యదేశ పాలనములను వ్యాపార లాభమునకు గాని సహజ సంపదల యుపలబ్ధికాని చేయుచున్నారు. ప్రత్యక్షమైన లాభోద్దేశములు పరోక్షముగ నుపలబ్ధిపాలనమునకును శాంతిస్థాపనమునకును దేశ వికాసమునకును దోడ్పడుచున్నను సంకల్పము వేరై నపుడు పరోక్షలాభములు కాకతాళీయముగ సంప్రాప్తములగును కాని సహజముగ సంప్రాప్తములు గావు. యుద్ధమునకు పూర్వముగల యాసంకల్పములిప్పుడు పాశ్చాత్య రాజ్యములందు వ్యాప్తంబగుచున్న సంఘ విప్లవమువలన భయంగా రాకారమును దాల్చుచున్నది. బలవంతులకును బలహీనులకును సంఘర్షణము సంప్రాప్తమైనపుడు బలవంతులకు విజయము బాహీనులకు పరాజయము సహజము. పాశ్చాత్య రాజ్యములకు బలము గలదు. ధనము గలదు. నిర్మాణ కౌశలము గలదు. పరియోగము గలదు ఈ సాధన సంకల్ప భరతఖండమునకు లేదని గతించిన మహాసంగ్రామము ప్రస్తుత దేశ స్థితి విశదము చేయుచున్నది. పోయోడల రాక పోకలు పాశ్చాత్య నిర్మాణ పదార్థములు దుర్లభమైనపుడు ప్రజల యసహాయస్థితి వ్యక్తమైనది. ప్రజల అన్నములేకను నూడిపోయిరి. విషజ్వరమునకు 60 లక్షల మంది బలియైరి. దేశమునందంతటను కఱవేర్చుకొని జంతువులవలనకు పాలగుచున్నారు. ప్రజాక్షేమమునకు మూల కారణమైన యార్థిక వ్యవస్థకు భారతీయుల జేయమునకు ప్రతికూలముగనున్నది. జాతీనమితి స్థాపింప దలచిన ధర్మస్థితికి స్థిరశాంతికి మూలాధార మార్థికస్థితియని ఆబాలగోపాలమునకు దెలిసిన విషయము. ప్రస్తుతము ప్రపంచశాంతికి సుఖస్థితికి సాధనంబైన ప్రధాన దర్శన మార్థిక ధర్మము. భుక్తికుడింపు పుష్కలమగుదును. స్పృశలకు కలహములకు ప్రవృత్తి మూలబీజము. మూలాంకురము వైతన్య రహితమైనపుడీతర సాధనములు నిరుపయోగములు. భారతీ సామ్రాజ్యమును నితర రాజ్యములను వ్యయపోషణగానకు సాధనమైన యార్థిక ధర్మమును గలిగివుండే స్థిరశాంతిస్థానము సకలజాతుల కల్యాణము సాధ్యము. స్వప్రయోజన కరాయణంబైన జాతీనమితివలన స్వధర్మ ప్రతిష్ఠకుగాని, ప్రపంచధర్మ స్థాపనమునకు గాని ప్రయోజనము గలుగుట దుస్సరము.

నిన్ను కూడిన సెనెటునభ. నిన్ను కూడిన సెనెటునభ వ్యవహారములను బరిశీలించినపుడు విద్యా ప్రవృత్తియందు భారతీయులకు నాంగ్లేయులకు గల భేదాభిప్రాయము వ్యక్తమగుచున్నది. ఆంగ్లేయులు విద్యా ప్రయోజనమును మఱచి, భారతీయుల మాతృభాష ఆంగ్ల భాష కాదని పాటించకు, విద్యాభ్యాసమును విశేష భాషాభిమాన చేయుటయందు గల బాధకములను యోచింపకు నాంగ్లభాష ప్రాచీణ్య నిషేధమును నెక్కి చెప్పుచుండురు. పట్టపరిక్షలకు నిర్ణీతమైన భాషకు భాషను పఠించుటగాని ఎల్.టి పరీక్షకు ఆంగ్ల భాష ప్రాచీణ్యము నధికము చేయుటగాని విద్యాప్రవృత్తికిమి ప్రయోజనము తోచకున్నది. టయిటుగా రుపపాదించిన తీర్మానమును స్టాడముగా రుపసాధు విచారణమున కనుమ్రుట నిరపయోగమని ఘోషించినను సీ నేటు సభ్యుల మార్గమునే యలంబించుట విచిత్రముగ నున్నది. టయిటుగారు వారి సంకల్పము విద్యార్థుల యాంగ్లభాషాభ్యాసన భారమును తగ్గించుట యని చెప్పి యుండిరి. విషయమును ఉపసంహ విచారణకు పాలు చేయుట కాల హరణమునకు మూలముగాని విద్యార్థుల కష్టనివారణమునకు ప్రయోజనముగాదు. ఆర్థిక కార్యమునకు పట్టాల నెసగుట కేర్పాటులను జేయవలయునని దాక్టరు గిల్బర్ట్ స్టేటరు జేసిన తీర్మానమును తిరస్కరించు, హనుమంతరావు గారు ప్రతిఘటించినను ప్రాందసభ్యుల పోరాటాభిమానమున తీర్మాన ముమోదించబడుట సంస్పృహ కరము. కర్మచారాలనుసంధ ప్రజాక్షేమమున కవసరమైన కార్యములం దార్థిక కార్యము ప్రధాన కార్యమగుచున్నది. ఆకార్యములను బడ నెటకు సకలవిధములను ప్రోత్సహముచేయుట విశ్వవిద్యాలయమునకు ధర్మమై యున్నది. విశ్వవిద్యాలయముకు కిలక్షల రూప్యములు నితరగలవు. ఈ ద్రవ్యమును సేకార్యవ్యాపనమునకో వినియోగించుట యుచితముగాని నితరదేశీ యుండుట ప్రయోజనకరము గాదు. గత సంవత్సరమునం దాదామునకు రూ 10 లక్షల వ్యయముచేసి ట సంస్కృతికిరము కాదు. కాని ఈవ్యయాధిక్యమున కితిర సంస్థాపనందులకై ఈ సంస్థాపనయందు యుద్ధము కారణమని తెలుపబడినది. రాగల సంవత్సరమునం దెప్పటికై లాభము రావచ్చునని నిశ్చయించుట తెలుపబడినది. లోకమంతయును విద్యా ప్రవృత్తియందు నూతన మార్గములను ద్రోక్షుచున్నపుడు చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము నూతనమార్గముల నవలంబించుటకు విశ్వవిద్యాలయమునకు నిర్మాణాధికారము లేకుండుటయని గ్రాహ్యమగుచున్నది.

సామ్రాజ్యసభ-ధీకపత్ర విమర్శనము. అధికారసభ్యు లార్థికపత్రముమీదకు జేసిన విమర్శమున సామ్రాజ్యముగనున్నది. గోతరే జేతభిక్షువంటి ఆర్థిక విషయజ్ఞులు లేని కొంతరిక సభ్యుల సంభాషణములు వ్యక్తము చేయుచున్నవి. నురేంద్రనాథ థెన్సి గారి ప్రోత్సహముల కార్యములగు నున్నవి. ఆదాయపున్నమున కనిష్ఠాంశము నిర్ణయించిండులకును రైలుమార్గములకు 170 లక్షల సవరణలను నిర్ణయించిండులకును థెన్సి గారు కోరాంగ మంత్రిని క్రింపించిరి. సర్వసామాన్యముగ సభ్యులు యుద్ధాంగవ్యయమును 410 లక్షల వరకుంబు, రైలుమార్గముల వ్యయమును ఖండించిరి. విశేషమైన గాఢయాగ్రహము రైలు వ్యయమున సంపూర్ణముగ సమర్థించిరి. రైలుబండ్లపై వ్యయము చెల్లించుటవలన రయితుల దురవస్థ తొలగునని వాడు చేసినవాదము విచిత్రము. రైలు మార్గముల పృథ్వి యూరపియను వర్తకులకును యూపియను త్రిపుంటులకును ప్రయోజన కరముట సత్యము. కర్మగాను తెలిపినటులు రైలుమార్గముల వ్యయము నీటినినటుల వ్యయమునవలంబించుట ప్రేక్షాస్పృహగాని హంసంబుట ప్రేక్షాస్పృహ గాదు. కర్మగాను భారత దేశార్థికవ్యవస్థలకు దీర్ఘ కేంద్రస్థానముగ నుండవలయుగాని లండను యుండ జనదగవని జేసిన నిర్ధారణము బ్రిటిషువారు గ్రహించవలసి ముందు. హిందూదేశార్థిక వ్యవస్థను వ్యవహారమునకును గాఢము విశేషవ్యాపారము లాభములకై వినియోగించుట గోప్యమగుచున్నది. కర్మగానుమును సామ్రాజ్యవాదులు రాష్ట్రావాదులు నిర్ణయించుటయందు మాత్రమే రాజ్యాంగ సంస్కరణ సూత్రముల ననుసరించి చేయుట ముక్తమని తెలిపినభావ ముండవలంబించ బడవలసి నయ్యుచున్నాము. కెంద్రి పటేజిగారు విద్యావ్యాపనమునకు గాని యారోగ్య సంరక్షణమునకుగాని పారిశ్రామికాభ్యుదయమునకుగాని ఏర్పాటులను జేయకపోవుట యసంస్పృహకిరమని తెలిపిరి. సభ్యులవిమర్శనమునందు గాని కోశాభ్యుత్థిర నవర్థమునందుగాని విశేషమైన పరిజ్ఞాన మగోచరము. కారణమయార్థికపత్ర స్వభావమునందే గలదు.

అధిక ప్రకృతి హాస్యవ్యయములతోను ఆకాభంగములతోను
కూడి యున్నది. హాస్యవ్యయ లక్ష్యబుయ్య. ఆకాభంగము లక్ష్య
ధికము. యుద్ధము ముగిసినపిమ్మట విద్యాపారిశుస్య పరిశ్రమల
కధిక మొత్తము వ్యయపరచబడునని జేయు అధికముగ నా
శించు చుండిరి. విజయమునుబడసిన వత్సరమున గూడ దొరతన
ముహూర్తా విజయమున నుదారభావమును చూపలేక పోయిరి.
పునర్విర్యాని మహావరముగ నున్నది. అందుల కొకసంఘము
సేర్పరచబడెను. ఇదిచిత్ర ప్రభువు రైల్వేలకు గరిష్ఠపరిమా
ణము 120 లక్షలని అతిసామాన్యముతో ఏర్పరచిన మొత్తము
కంటెను గూడ హెచ్చు మొత్తమును దొరతన
ము వారొసంగిరి. పనిచురల ప్రారంభించుట
కార్యబడిన సామ్య సరియేగాని పెట్టుబడి కొరత కల్గబడిన మొ
తము సంస్కృతికరము గాదు. తరుచుగా రైల్వేవిర్యాటులను

రైల్వేలోనుండి వచ్చినందున, నేనల కిందకు
దామాను 2 కొట్లపానులు వ్యయపరచుట. ఈ వ్యయము
4 కొట్ల 10 లకు లెక్కపెట్టెను. ఈ వ్యయము వీరల సంఖ్య మొత్తం.
వ్యయమును వర్షమునై సాధారణముగా వచ్చును. నేనల
కిందనున్న వ్యయమును మిక్కిలి భారముగా తోచుటనున్న
యను. అనవరమున వ్యయము పెరుగుతూ వచ్చును. నేనల
భారమును గూడ హెచ్చుగా నున్నది. మిక్కిలి తుదియు
ను కనబడదు. ఆదాయపు పన్ను ఏర్పాటు సమయమున నీ
సాధారణముగా నుండిరి.

మా|| కాశీమహాస్థలము మహారాజగారు

మా|| మొదటగా మిక్కిలియును నువ్వేసింది గాని
వారి ఉపకారమును వారి ఎగరగొట్టిరి. అర్థికముల నూత్రి
ములను వ్యవస్థ మొందిరి. ఇదింతటి అర్థికములను అది
వేకాటిక నిర్ధారించెను. నీ వారల తయారుచేయబడుచున్నట్లు
మందులను మొదటగా వచ్చు చేయలేదు. అచట వారికి ధైర్య
ముచాలలేదు. అందుకే వారు హెచ్చులాభముల వన్ను చేయబడి
వలసివచ్చినది. నేనల 410 లకులను వ్యయపరచుటను గాని
జేయవలెనను తీరములను హెచ్చించవలెను. వారికి కమి
షను యుద్ధముల నియంత్రణ. ఇతరదారుల వ్యయమును
గే నా జేసిం చ ను గా ని ఇ ను వ దారుల ప్రభుత్వము
వారి పరిపాలనను క్రిందకు రావలెను ప్రజల ఆర్థికక్షేమం వి
జ్ఞానము హెచ్చించుట కేమియును చేయబడలేదు. విద్యా
పాఠశాల పరిశ్రమల కేమియు నియంత్రణ పోయిరి గాని బ్రిటి
షు సైనికులకు యుద్ధరక్షణగా క్రింద 20 లకులను చులకన
గా నియంత్రించిరి. ధన పరిమితముగ వెరిగి ప్రజల చాల
దురస్థ పడుచున్నారని దొరతనమువారికి జ్ఞానము చేయు
చున్నానని మా|| మహారాజగారు నడిపిరి.

మా|| చందాగారు

ఆదాయపు పన్ను భాగమున విడుదలైన నేలలది
వీరల మొదటగా వాటిని నిర్మించెను. ఈ అర్థిక పత్రమున క
క్రింద దంతమును ఆకాశంకరమే ప్రభుత్వమును లన్ని
విధములను చాల హెచ్చిచేయించి. అర్థికముగ నది యుద్ధము
చేయవలెను. విద్యాపాఠశాలలను విద్యాపాఠశాలల కేటము నిర్మ
చేయవలెను. పారిశుధ్యములను దొరతనమువారిం
చుకమును పెంచుచున్నది. పరిశ్రమల కట్టి ఏర్పాటును కన్య
బడదు. యుద్ధమున వచ్చినది, కట్టించి. ఇండియాలోని తెల్ల
బోయి చూచుచున్నది. విదేశీయుల వస్తుసంపద శాక్రమించి
బహుళము సరకులలో నింపుచున్నది. పాశ్రామిక సంఘ
నివేదికమును దొరతనమువారికను చిత్రించుచున్నది. నేనల
యనుపదారుల మొత్తములను కొంతగిరి విద్యాపాఠశాల
దుల కియ్యవలెను. జేతమున ప్రజల కాటకములను న
మలములనునుండి వాడమును సుధించవలెను వై
యాళంలో చేయబడిన వ్యయములను తగ్గించి ఆ మొత్తమును
ప్రజల కిష్టవారమునకు వ్యయపరచవలెను. నైతికవ్యయ
ములను మితి లేకుండ పెంచునాడెను. ధిష్ణగరినియ్యము
నకు తొందరలేదు. దానినిపుడు నివేదించును. వ్యయములను
పరిశీలించుట కొక ప్రత్యేకసంఘము కేర్పరచవలెను అర్థి
క్తిని గ్రహించుటకు ఆధికారవర్ణముల కనకాశము కలగ
జేయవలెను మా|| చందాగారు నడిపిరి.

మా|| విరమనైపుగారు

నేను వక్రమును పూర్తిగా చదువుటకు తీ
రికలేకపోయినది. ఇనుపదారుల వ్యయమును కొంద రాజేసి
చుట నాకు వింతగావలెనది. ఒక కాశీమహాస్థలమును చెరవివర
కాశీమహాస్థలమును వాడమునది. ఇనుపదారుల మిక్కిలియున్న
వగుకాశీ. దానివ్యయమును తగ్గించవలెను. విద్యయున్న గు
కాశీమహాస్థలమును మిక్కిలియున్న వచ్చును చెడిపోవుచున్నది
యనుచున్నది. ఇతరవిధముల వానికథనమును సమకూర్చుచున్నది.
మిక్కిలియును అందరను నుడిపిరిగాని సరియగుదారి వొక్క
రునుచున్నది. ఇనుపదారుల గత 4 ఏడలోను బహుళవ్యయ
మొదలగు వ బడెను. పరిశ్రమ భివృద్ధి కి ఇనుప
దారుల తగ్గిన సరము. కాశీమహాస్థల వర్తకుల
ను నడచుచు, ఒక సంవత్సరపు పంట గంతను వారే కొనలేదు.
సజ్జనుగ సరకు జేతమున చురుగుగా అందజేయబడక రైలు
సౌకర్యములలో నివేదించబోయిన వస్తువదువారు కష్టపడి సంధిం
చిన రైలుకులేగాని యితరులుగా. నిజముగా నిపు డియ్యబడి
న సా మేములను గూడ చాలదు. జేతంలో నిపుడు
పర్యావరణవ్యయము అందిన కలవులను భివృద్ధి వారికి
కుల మండికి పరిశ్రమలందు భీకరసాధారము దొరకి యుం
డును. లేవు. అందుల కరిగి గూడ నెవ్వెట్లు వీలులేను. ఇనుప
సాధుల వ్యయమును తగ్గించ రాదని మా|| విరమనైపు గారు
నుడిపిరి.

మా|| వలేలు గారు.

అర్థికపత్రము కేటము ప్రయోజనపాతము. ప్రస్తుత
ము దానిద్యము అధికమగుచున్నది. విద్యావ్యయం అనవది
ముగను ముఖ్యములను అను సమస్యలు ఈ వాదముల తొల
గించుట కేమియును చేయబడ లేదు. ఇవరకు నియంబడిన
450 లకుల పానులను హెచ్చించుట వా రనుమతించిరా? ఆ
మొత్తమును గూర్చి చాల ఆక్షేపములు పంపబడినందున నన్ను
వీలులేదు. ఇటీవల యుండియా మంత్రి గారు రనుమతించిన రీతిని
వైద్య పాఠశాల కాశీమహాస్థలములకు హెచ్చు చేతములను
నియంబట ఏర్పాటుచేయబడెనా? ఆ విషయమున సంఘ
సభ్యులు తమ ఆభిప్రాయములను తెలుపవచ్చునా యని మా||
వలేలు గారు నడిపిరి.

మా|| వరసామహాస్థలముగారు.

ఆదాయపు పన్ను గరిష్ట పరిమాణమును హెచ్చించుట
యను రైల్వేలను వృద్ధి చేయుట యును సమయములు గాని
రైల్వేలలో పాటు నిబిరవమునుగూడ వృద్ధి నొందవలెను.
అర్థిక పత్రము కేటము ప్రావృత్తతను నూచించు వైవి
అయో మార్గ ప్రధానమై నున్నది. నేనల వ్యయము త్వలో
పరాజితి తీరి రాగలదని రిలచెను. నానాదేశ సంఘము సార్థ
కము కావలెనని నేనల వ్యయము చాల కష్టమైనది. ఇండి
యా వ్యాపారమును నాకాదేశము కాపాడుచున్నదను సిద్ధాం
తము నిరాధారము. ఇండియాలో చురవ్యవధానములను పంపు
చున్నది. ఇతరదేశముల వారు నిర్మిత వస్తువులను
పంపుచున్నది. వానిని తెచ్చు నాకలు
గూడ విదేశీయులే గాన నాకాదేశము ఇండియా వ్యాపార
మును కాపాడుచున్నదను సిద్ధాంతము నిజమగుట. ఈవర్స
ర మర్చింపవలెనుకాశీమహాస్థలము కేటములను వార్షిక
పత్రికను నిర్వహించబడినది. నేనల వ్యయము భూమికిస్తు ఆదా
యమును మించకుండ కేర్పరచిరి. విద్యా పారిశుధ్యముల కిక్ర
ఏర్పాటులను చేసిరి. కొత్తసంస్కరణ నూచనల సహకరించిన
1917-18 సంవత్సరపు ఆదాయముకంటె రాష్ట్రాధికాయమున
20 లకు లదనగును భూమికిస్తు కోర్టుకా వ్యాధిమలు
ఎత్తున (ఆదాయపు పన్ను గా) రాబడి కేటము
రాష్ట్రీయ దొరతనముల కేటమును. మొత్తము
875 లకు లగును. అది యిప్పుడు సామ్రాజ్యవ్యయములో చేరి
పోయినది. నిజముగా సామ్రాజ్యవ్యయము చూపుచున్నది. వైదిక
వ్యయము మామూలుగానుండిన అనివార్యములను చాల హె
చ్చుగా నుండియుండును. నేనలను తగ్గించుటకు రైల్వేల
వెట్టుబడికి రివిన్యూ ఆదాయము ఏర్పరచబడినది. ఆదాయక
వ్యయముల మొత్తము చాల హెచ్చుగానున్నది. దానిని
గురించి చురల ఆలోచించుటకు గూడ వీలులేదు గాన అ
బంధవక్రముల వద్దతి నలంబించవలెను. నన్ను పూర్వ సాకర్య
మును కాపాడవలెనను ఏర్పరచినవో ప్రైవేటీలను పద్ధతి
చాల అనర్థకమగును. 1000 లకు ల విదా
ళమునకు ప్రత్యేక పు ఏర్పాటు చేయు
లలో చేయబడినది ఏకారణమున కదలికగూడ నట్లు కద
లుట సరిగాదు. ఇకముందు ధిష్ణగరిమే ప్రధానార్థిక స్థానము
గా నుండవలెను. వాఙ్మతలికములను ఇండియాలోనే నిర్వర్తిం
చువలెనను. అనధితి వలన కొత్తగా కొంత సంఘర్షణము
కలిగిన గూడ దానిని ముఖ్యముగ ననుసరించవలెను. సాను
గ్రహ ఇండియాలోనే ఆపుగించవలెనను. దిగువకులకంటె
ఎగువకుల చాల హెచ్చుగా నున్నది. రైల్వేలకులకు తేలు
చున్నది గాన బంగారపు నిలుగ నిధిని లండను పరిమళన సం
చలనన అనవరములేదు. నానాములకు కావలసిన తెండిని
యండియాలోనే చేయవలెను. మనకు బంగారు నానా
ములను బంగారు నిలుకకు చాలదురముచున్నది. బ్రిటిషు
నానాముల సంఘమువారి నివేదికము మన కనుసరియము.
నాకలను ప్రభుత్వ పరిపాలనను క్రిందకు తేవలెను. ప్రభుత్వ
భీమా ఏర్పడవలెను. చెన్నరాష్ట్రమున విద్యము - గోధుమల
ధరల చాల హెచ్చుగా నున్నది మా|| కర్మగారు నడిపిరి.

మా|| నర్సార సుందరసింగుగారు

వైదికములను తేటము భద్రముండెను గాన మనము
దాని నాజేపించగూడదు. కాశీమహాస్థలము కిలకలిచ్చి
నందుకు నేను కృతజ్ఞుడను. మా|| మొదటగా పాశుభ్యాది
విషయములను విస్మరించలేదని మా|| సింగుగారు నడిపిరి.
(నకేవము)

కలవల సోదరుల ఉచిత ఆయుర్వేదాశ్రమము:—
నెల్లూరులోనున్న యీ వైద్యశాలలో 1919, ఫిబ్రవరి మాస
మునకు రోగుల సంఖ్య 5988 యుండెను. వీరిలో 2242
మంది యీ నెలలోనే నూతనముగ వచ్చినవారు. 8122 మంది
పురుషులు, 1418 మంది స్త్రీలును, 1418 శిశువులును ఈ
మాసములో చికిత్సనొందిరి. ప్రతిదినమున సగుటున 218 మం
రున నున్నది.

మహాత్మగాంధీగారి ప్రతిజ్ఞ.

రాజప్రతినిధిగారి సందర్శనము.

విఫలమగుట.

హిందూత్వకా సంబంధములకు ఆశ్రయ ప్రత్యేక విలే
ఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—

ధిల్లీ, మార్చి 6:— గంధీగారు రాజప్రతినిధిగారిలో
చాలసేపు మాట్లాడినను అనుమానమును ఫలితము గలగ లేదని
తెలియుచున్నది.

గంధీగారి వై ఖరి యెప్పటికంటెనే యచరితముగ
నున్నది. వారింతలోనే ఉపవాసము నిర్వహింపుట మిచ్చటి
కే తెలుగున రిలంబము చున్నది.

ప్రతినిధుల ప్రకటన మంత్రులకు వైద్య, వాచా మొ
దలగాగల వారలు కట్టి, ముఖ్య మొదల సవారిలో నేమి
యె నాలోచింప లేదు. ఇది కొంత ంది తృప్తియు జేసిన
వని. అనేక మంది సభ్యులు సంతకము చేతు నిరాకరించిరి.
(నకేయక విలేఖరినంది)

ధిల్లీ, మార్చి 6:— గంధీగారు రాజప్రతినిధిగారి సంద
ర్శించిరి. ఇద్దరూ పూర్తిగా మేళవించబడునను సంభాషణము
చాల స్నేహభావముతో యగి ను.

గంధీగారు చాల పట్టుదలతో సాత్విక నిరోధమును
జోధించు చున్నారు. అట్టి ఆందోళము చేయవలసిన దని
కొరుటలో గంధీగారు చాల తొందర పడిన రాజ ప్రతినిధిగా
రి అభిప్రాయము. బ్రిటిషుపరిపాలనకు ఆశ్రయ ప్రసాదిగ
తాముభావించుచున్నామని గంధీగారి రివిరలో చెప్పుచుండెడి
వారు. రాజప్రతినిధిగారి అభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగను
న్నది. వరియు వారు గంధీగారిమాటల సంకయించుచున్నట్లు
న్నది. హిందూజేతుండలి బ్రిటిషు పరిపాలనకు భుజకైయె
మూలాధారమగునెడల హిందూజేతుండలిని రాజధర్మ విర
సితగను, తమ్ము మొదటి రాజధర్మవిగను భావించవలసినదని
గంధీగారు ప్రతిష్టతర మిచ్చిరి.

కాశీమహాస్థలము తమ వదవులకు రాజీనామాల నిచ్చు
టయే కా ర్యాను కూల యుగ నుండ గలదని గం
ధీగారి అభిప్రాయము. మండిక మదన మోహన మాజీవ్యాగాధి
మాత్రమే గంధీగారి ప్రతిజ్ఞ సంగీకరించి సంతకము చేసిరి. త
క్రింద సాతీయవాద సభ్యులేమి చేయుటకును నిశ్చయం
తయ. చాలమంది సభ్యులు పట్టుదలతో బిల్లులకు వ్యతిరేకముగ
అభిప్రాయ మిచ్చురచుట మాత్రము నిశ్చయము. అది చాల సంతో
షావహము.

వీ నెండువ్యూహముల కి-వ తేసి ఇవటికి వత్తునని రిలంబ
లచుచున్నది.

మదరాసు అందు సదరకము రాటా
రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో ఇంకొక్కరేయి చేయబడినది)

నో టీ సు

ఇదివరకు చిత్తూరునుండి 1-గం-30 నిమిష
ములకు బయలుదేరి కాటూడి 2-గం-43 నిమిష
ములకు చేరుచుండిన నెం 225 రు మిక్సెడ్ బ్రాయి
ను 1919-వ సంవత్సరం మార్చి నెల 15-వ తేది
శనివారం మొదలుకొని చిత్తూరునుండి 1-గం-30
నిమిషములకు బయలుదేరి కాటూడి కి గంటలకు
చేరును. (1505)

మదరాసు కార్పొరేషను

నో టీ సు.

1901-వ సంవత్సరము కి-వ మదరాసు
సిటీ మునిసిపల్ ఆఫ్సు 230 (సి) స్వేచ్ఛ ప్రకారము
రెండవ మునిసిపల్ డివిజన్ తండియాల్వేలలో
క్రిస్టియూనరెయిని ఆస్పత్రికి పోవునట్టి ఆర్. ఎస్.
నెంబరు 3048 రోడ్డును రాకపోకలు జరుగకుండ
శాశ్వతముగా మూసివేయుటకు కార్పొరేషను
ప్రాంధింకు కమిటీ వారు ద్వేషించుచున్నారు.

ఇది ఒకప్పుడు పబ్లికురోడ్డుగా నుండెను
గాని ఇప్పుడు వైస చెప్పబడిన ఆస్పత్రికి పోవుటకు
తప్ప మరేదనిగి ఉచయోగించుట లేదు.

ఈ ఏర్పాటునకు ఆక్షేపణ లేవన నున్న యె
డల, 1919-వ సం॥ రం ఏప్రిల్ నెల 4-వ తేది
లోగా తెలిపినచో వైస చెప్పబడిన ప్రాంధింకు
కమిటీవారు ఆమోదింతురు. 1506

కర్నూ డిపార్టుమెంటు జె.సి. మొహ్మద్ ఐ.సి.ఎస్.
కార్పొరేషన్ 6-8-19 (నకిలెంబు)

విదేశతంత్రీవార్తలు

(రైతురు ఏజెన్సీ)

ఇంగ్లండు

దక్షిణ ఐర్ల్యాండును బ్రిటిషు సేన జనరలు వైట్లెగారి కార్యములు

లండన్, ఫిబ్రవరి 27:—జనరలు సర్ వెర్నీ వైట్లెగారి సేన దక్షిణ ఐర్ల్యాండును చేయుచున్న కార్యములను వైట్లెగారి ప్రతిక ప్రకటించుచు వాని వివరములను జనరలు సర్ వెర్నీ వైట్లెగారియను, వాక్రిందకు వైట్లెగారియను కచ్చెస్టికులను, సర్వైలెన్స్ ఫిలియండును అతిక్రమముగా చనిచేసినందులకు వారి కార్యములను కొనియాడవలసి యున్నదనియు వ్రాసెను. వారు దక్షిణ రాష్ట్రములను కొల్లగొట్టుచుండిన దుష్టతనములను పాశాత్రాలినందులకు పొరకీకడే సానుభూతియు వారిపై నుండును. వారు తమ కార్యమును కొనసాగించినను పొరకీకడే ఇతర మహాసమస్యలన్నియు ఎప్పుటికి కష్ట సాధ్యములై యున్నవి.

పాకిస్తాన్ లో తొలి సంధిసభవారి యెగుట తమ యాశయములను వికరింప వచ్చుచున్న పొరకీక సంఘమునుగూర్చి వైట్లెగారి ప్రకటించుచు అతిశయోక్తితో ఆ సంఘమువారు నూచించుచున్నారనియు, ఆ యాశయ ప్రస్తుతము నిబంధనల కనియ, మయా ఆంధ్ర రాష్ట్రమును, మెసపొటేమియా యందలి పాకిస్తాన్ రాష్ట్రములను తమ యదీశమున నుండవలెనని పొరకీకులు కోరు కోరిక నిబంధనాగమున వ్యర్థముననియు, కచ్చెలా, సెనాపులండును అధి, యలు పొరకీకయాత్రికులతో మునుప కాలమునున్నారనియు, పొరకీకయాత్రికుల సౌకర్యములు హిందూజాత ప్రభుత్వమువారి ఆయాభ్యుధానములచేత లభ్యమగు భరింపబడు చున్నదనియు వ్రాసినది. వెర్నీ యా జేతము తన సరిహద్దులను బయటనున్న జేతములను కొరకును ముందు స్వజేతమును కాపాడుకొన గలగు నని దుజువుచేయవలెనని వైట్లెగారి ప్రతికలెలిపెను. శత్రువుల వలన గలిగిన నష్టములకు నష్టపూర్తి నొసగకతెనుగు కోరుట వేటొక విషయము. వెర్నీ యాయందున్న విద్రోహులవలననే యెంత నష్టము గలిగెనో మనము యందుగా కనగొన వలసియున్నది. బ్రిటిషువారు ఎల్లప్పుటికిని పొరకీక జేతమును స్వతంత్రజేతముగా నుంచుట కొరకే లభ్యమగు నదేవుడు. కాని పునర్నిర్మాణమును యజున పొరకీక ప్రభుత్వము వారికి కొంతసహాయము అన సరియు కావచ్చును. ప్రకటించు లగు గతనాగముసౌకర్యములను వృద్ధిజేయుటయే పొరకీక జేతమున విశ్వదర్శకత్వమును విషయము. కడదిన 10 సం॥లందును వృద్ధియై సాధారణజాత దక్ష చూడగా ప్రస్తుతము పొరకీక జేతమువారు విశేషవ్యయ కరములగు రైలు కేటకంపై మోటుబడ్డ మీదనే యాధార పడియుండుట మంచిదని లోచించుచున్నది.

పొరకీక జేతమునందలి బ్రిటిషు సేన.

లండన్, ఫిబ్రవరి 27:—ప్రభువులసభయందు కర్మము ప్రభువుగారు ప్రాప్తప్రభువుల ప్రత్యక్షముననున్న దక్షిణ ఐర్ల్యాండును సామాజ్య సేనల కార్యములనుగూర్చి ఒక ప్రకటన కచ్చెస్టికులను ఆ కార్యము లెప్పుడో మొగిసినదనియు చెప్పిరి. అవి ఇప్పుడు మొగిసినట్లుకాని ప్రకటనల మూలము హిందూజాతములందరియే కచ్చెస్టి ప్రాప్తప్రభువుగా రారె. ఈ విషయము తమకు తెలియదనియు, అవసరమును కాలముకంటె ఒక్క నిమిష మెక్కువగా దక్షిణ ఐర్ల్యాండును సేనల నుంచుటకు ముందును కాదనియు కర్మ ప్రభువుగారు చెప్పిరి.

ప్రభువులసభ

లండన్, ఫిబ్రవరి 27:—ప్రభువులసభయందు తెమింగ్లను ప్రభువుగారు అమీరహాజీరవరముల నడుగుచు విశ్వాస వాక్యములను స్వేచ్ఛితుని మరణములను బిటుజేతమునకు గలిగినవ్యయముగూర్చి కొంతసేది తెలిపిరి. కర్మ ప్రభువుగారు ప్రభుత్వముననున్న గతించిన అమీరగారు క్రిటిషువారికి మహాస్వేచ్ఛితునుగడచినయు, విశ్వాసవాక్యమును, ఉత్సాహమును సాధ్యార్థ్యమును గలిగినవాడు నై యెం దెనియు జర్మనులు అతనిని తమవైపునకు త్రవ్వకొనుటకు ఎంత ప్రయత్నించినను అతడు తిరుగక మనమోష నలివిశ్వాస మతో ప్రకటించెననియు అతడు హత్యచేయబడుట మహా దురదృష్టవనియు, యుద్ధముభ్యయనే అతడు హత్యచేయ బడినో నున దురదృష్ట మింకన అతిశయించియుండుననియు చెప్పిరి.

అమెరికా పరిశీలన.

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—పార్లమెంటునందు ప్రజాప్రతి నిధిసభలో చర్చించు గారు సాధ్యమైనంత త్వరలో వ్యాపార తంత్రీవార్తలను, ఇతర తంత్రీవార్తలను పరిశీలించు విధానమును తొలగించుటకు ప్రభుత్వమువారు తయారులై యున్నారు. కాని ప్రస్తుతసమయమున ఆ నియమమునట్లే యుంచుట యన సరమనియు, తంత్రీవార్తలను రవాణాచేయుటయందగుచున్న ఆలస్యము తంత్రీవార్తల పరిశీలనమున గలుగుటలేదుగాని ఇం దుతో సంబంధములేని యితర కారణముల వలన తంత్రీవార్త వ్యాపార మతిశయించుటవలనను గలుగుచున్నదనియు దక్షిణ అమెరికా ఇండియాకు నడుచు తంత్రీవార్తలను లండన్ ద్వారా పోయినను యున్నై లైడ్ స్టేట్సుమార్గమున పోయినను పరిశీలిం పబడుచున్న ననియు చెప్పిరి.

ఆఫ్ఘని స్థానము.

నూతన రాజు.

లండన్, మార్చి 8:—ఆఫ్ఘని స్థానపు సింహాసనమును అనుజల్లాఖాన్ అధిష్టించుటకు గూర్చి హిందూజాతములై యిక్రింది ప్రకటనమును చేసెను. చనిపోయిన అమీరు సోద రుడగు నసర్లూఖాన్ మొదట జిల్లాలాఖాన్ ప్రముఖుల సమ్మతిపై అమీరుగా ప్రకటించిరి. గతించిన అమీరు శత్రుత్వ తుమారుడగు ఇనాయతుల్లాఖాన్ తన తండ్రి సోదరుని సింహాసనముపై నుంచుటకు తనచాక్షును తొలగించుకొనెను. నసర్లూఖాన్ సింహాసనమునకు వచ్చుట కాబూబున దంగీ కరింపబడలేదు. కాబూబునందు గతించిన అమీరు తృప్తియకు తుమారుడగు అనుజల్లాఖాన్ స్వయముగా అమీరు పదవి గ్ర హించి ప్రభుత్వమును సాగింప నారంభించెను. నసర్లూఖాన్ అతినికి లొంగిపోయెను.

జబ్బుల్పూరునందు వి. ఎ. ఆర్. ఓ. పటాలము నందు తల్పనెంటుగా నున్న మెక్లారెక్ అనునతడు తన క్రిందివారిని ఆక్రమించుగా పీడించినందులకు జబ్బుల్పూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటు అతనికి 6 మాసముల కఠినశిక్ష విధించెను. మెక్లారెక్ ఇద్దరు నాకరుల నుంచుకొనెను. ఆ నాటి సాయంత్రమే అతనిభార్య నుంచినందు 120 రూ॥ల నోట్లు మాయమయ్యెనట. నాకరులపై అశిమానము గలిగి ఈ విషయము పోలీసువారి కరింపబడి నాకరులు కా కా లో చేర్చ బడిరి. ఆంధ్రులు మెక్లారెక్ కాదాడుపోయి తన నాకరుల ను తన యొద్ద కు పంపివేయవలెనని కోరెను. పోలీసువారు నాకరులను యజ మానవి యొద్దకు బంపగా మెక్లారెక్ నోట్లను గూర్చి వారి నడిగి వారు తమకు తెలియదని చెప్పగా వారి చేతులను కట్టి వేసి వారిని ఒక బుడికి కట్టి, ఒక దుంపటిని రెండు ఇనుపజుట్టు లను తీసికొని వారి చేతులను కాళ్లను బిగించి దుంపటి నెలి గించి రెండు కట్టలను ఎట్టగాకాల్చి నాకరుల అశిశ్చిమిదను చెల్లెలయొద్దకు వారినివేసెను. తరువాత నాకరులు దుంపివేయ బడిరట. అలహాబాదులో మెక్లారెక్ అప్పీలు చేయగా జడ్జి గారు కేసునందు శిక్ష తగ్గించబడుటను చెప్పి అప్పీలును త్రొసి వేసిరి.

వెంటుపాడు పురమున స్థాపించబడిన బోర్డువారికా పాఠశాలయొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము 8-8-1919 నందు కన్యాపురం రిహన్మాడివిజిల్లో ఆఫీసుగా రగు సుకర్ణ శ్రీని వాసరావు పంతులవారి యాధిపత్యముక్రింద జనపబడినది. ఈ పాఠశాలకు శ్రీనివాస్భిమానియగు అన్నం సూరయ్యగారిచే నెల 1-8 10 రూ॥లొక నాక సంగితో పా థ్యా యు ని ని స్కల్పము నెర్పబుగ క యుపాధ్యాయుని నెల 1-కి రు 8-0-0 లొని వేతనము లిచ్చి నిదనకే పోషించుట కుట చే డిప్రూటీ కలక్టరువారు చాలా సంతోషించి కొంతకాలము వరకే యుపాధ్యాయుల నీరీతిగా అన్నం సూరయ్యగారు పోషించుటగా నారెవరిక కలిగింది. ఈ పాఠశాలకు గల ప్రధాన కొరంల పాఠశాలా భవనము చాల దుండుటయే. ఈ కొరంల శ్రీనివాస్భిమానియొక్క ప్రపథములను వెంటపాడు హిందూ మిడిల్ స్కూలు ప్రెసిడెంటుగారు తాళ్లమును నూరుపాడు ఆగ్రహారం ప్రాప్తములగు గారును నకు తిరుమల వెంకట స్వమిహా ధార్యులు అయ్యవారంగారు కొలది కాల ములో సెక్ నూతన భవనము నిర్మించి యుండుటకు నత వరకు తామి మధ్య క్రయమునకు గొప్ప స్కూలు ఏకాంమెన వెంటటి భవనము కొలది మరమ్మతులు గానించి త్వరలో విరాళముగా వారికాపాఠశాలపై యుండుచున్నా మనియు సభలో వాదన మొనర్చిరి.

మంజూబు శాసనసభ.

నిన్నటి యుదయము మంజూబు శాసనసభ సమావేశము కాగా రావుబహద్రుడు రాజచరణరావుగారు దొరతనమునా రెన్ని గోరుమలనుకొనిరి ప్రశ్నింపగా టౌన్సెంటుగారు ప్ర త్యుత్తర మిచ్చుచు నిట్లనిరి. ఇప్పటికి కొనిన గోరుమల ను నురు 16,000 టన్నులుండును. అందు 14,800 టన్నులు వైసి కోపయోగార్థము 1,800 టన్నులు చాకడుకాణములకు గవ ర్న మెంటుకాఖిలంతలి గుమాస్తాలజీతములనుగూర్చి యాసభ్యు డడిగిన ప్రశ్నకు ప్రెంటిగారిట్లు చెప్పిరి: జీతములను మున్ను టకు ఇండియాకుఁత్రీ నెలవయ్యెను. మంజూబుజిలా కార్యాల యములందు గుమాస్తాల జీతములను హెచ్చించుటకు సాలానకు రూ. 1,60,000 లు వృద్ధి అయితింపబడినది. గుమాస్తాల ప్రస్తుత మాందోళనజేయుటకు ప్రస్తుతపు వివరిత పరిస్థితులే కారణము. ఇందులకు తగిన ఉపకారాలని జేయ వలయు నను ఉద్దేశముతో దొరతనమువారు యుద్ధవిరాళము ను గ్రాయిను అలపెన్ను నిచ్చెనకు. అయినను గుమాస్తాలందటి పొగింప జీతములను హెచ్చించవల యు నని గవర్న మెంటు వా రుద్దేశించలేదు. ప్రతికేసును వారి ప్రత్యేక స్థితిగతులను బట్టి విచారింపవలయును. కొన్ని కార్యాలయముల దప్పడే స్థితిగతులు విచారింపబడుచున్నవి. మరెన్నిటిలో వారం భింపబడవచ్చుని.

పిమ్మట లఘుజేతుగా రాధికపత్రపు చిత్తు ఏ గ్నాటు నర్పించిరి. ఆరంభములో నున్న జేబు రూ. 2,48,85,000 లో ఈ సంవత్సర డివిడెండుల వచ్చినరాబడి రూ॥యొను 5,88,50,000 లు రెండునుగలసి మొత్తము రూ. 8,11,85,000, మొత్తము ఖర్చు రూ. 6,02,28,000. ఇంక మిగత ఉండు శే వ యు రూ॥యొను 2,09,57,000. రాబడుల ఎక్జెంట్ల వలన వచ్చినవ్యయము గుమాను రూ 2,000. రాబడి ఎనెను మెంటువలని వ్యయము రూ 4,30,000. కాని 1919-20 సంవత్సరములో దొరతనముపాఠి వ్యయముల భర్తీ చేసికొను టకు తగిన యే గ్నాటులను జేయుదురు. డివిధకాఖిలం దుండిన ఉద్యోగియొను నమ్మాయిషి క్షురముల నర్పించి, సభ 18-వ తేదీ నిలుపబడినది.

ఓరియంటల్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ

భీమాకంపెనీ లిమిటెడ్ సం॥ 1874 స్థాపితము. హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

నిలవసాము 70,00,000 రూపాయలు

ఇంతవర కిచ్చి వేసినది 5 కోట్లు

రూ పాయలు.

ఈ ఓరియంటల్ కంపెనీలో చేయబడెను. ఎంపావమెంటు భీమాకన్న సురక్షితముగు పెట్టుబడి వేరొకటి యుండదు. అందువలన పాలిస్సీ వారునకు వృద్ధాప్యదత్తయందు వచ్చుక మగు ఆదానీయమును నిమకూర్చుటయే. గాక పాలిస్సీదారునికి అగల నరణ మగునేని ఆతని కుటుంబమునకు జీవనో పాధియు కలుగును. ిరమ 6 ఆదాయములను లేని వారలకును పెద్ద కుటుంబములకును ఇది చాలా సౌకర్యమును మార్గము (672)

Applications are invited from respectable gentlemen in Telugu Districts to act as Representatives for the Compa y. Good opportunity for em ployees in Mercandile offices to augment their income by devoting their spare time to our work. Apply to:— F. E. Vaid, Branch Secretary, Oriental Assurance Buildings, Post Box No. 8, Madras.

ప్రజాభిప్రాయములు

ప్రతియోగవిద్యార్థిసభ
ఆంధ్రప్రదేశ్ సమావేశము:

అయ్యో, ఈ సమావేశము నెల్లూరునందు జరుగగల
ప్రతియోగ విద్యార్థి మహాసభకు కార్యదర్శులు నన్ను
కొనుట, అధ్యక్షుని నేర్పకొనుట మొదలు విషయములను
గుఱించి చూచుటయిట్లు, యీ నెల 11 ది సాయం
సాయం 5 గంటలకు పచ్చయ్య కళాశాలలో సమావేశము
జరుపబడును గనుక ప్రస్తుతము మద్రాసునందును ఆహ్వాన
సంఘసభ్యులైనను విచ్చేయ (బాధ్యులు).

యన్. సుబ్బరాయుడు బి. యే.

కె. నారాయణయ్య,

మదరాసు 7-8-19.

కార్యదర్శులు.

II

జాతీయకళాశాల, మచిలీపట్నం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సమావేశము:

అయ్యో, ప్రతికలకు పురాణం నూరికాస్త్రీ గారు పంపిన
జాబులో, తక్కిన యాభాగ్యయుల రాజీనామాలు కాక
పోయినను అధ్యక్షుడు ఒక్కరి రాజీనామాకొనవలసి కారణము
దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి యెడల కే. మానుమంతరావు
గారు చేసిన అన్యాయప్రవర్తనయే యిది ప్రత్యేకముగ నూచి
వలెను. ప్రత్యేకముగ ఈ ప్రవర్తనకు తీరములను పరిశీలించుట
వల్లక; దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి, కే. మానుమంత
రావుగారిని స్వయముగా ప్రశ్నించుటవల్లక; 16-2-1919 ని
జరిగినసభలో పరిపాలకసంఘమువారు చేసిన తీర్మానములబట్టి
2-ర తేదీని ప్రాసిన జాబులో నేను వైవాదమును ఖండించి
తిని. వారి తీర్మానము ఏ సాక్ష్యమువై వాధారపడియుండెనో
అట్టివానిలో కొంతభాగము నైనను ప్రయోచించుటయెడల బాగుం
డునని తోచుచున్నది.

“అన్యాయ ప్రవర్తన” అనునది స్పష్టమయిన నేరా
కొరణముకాదు; ‘అసత్యనూచనముల నైతిక అసంగత్యమును’
లేక ‘పరస్పరసంబంధముల స్థితిని’ ఇది నూచించుచున్నది.

ఈ నేరాకొరణము యీ రెండింటిని నూచించుచున్న
నను భావముతో నీక్రింది ప్రత్యుత్తర మొసగుచున్నాను:—
తమకు ఉద్యోగవిచ్చు సమయమునకు తమతో మాను
మంతరావుగారు కొన్ని నూచనములు చేసినది నేరాకొరణము
జేయుచు 8-2-19 ని గోపాలకృష్ణయ్యగారు పరిపాలకసంఘ
మున కొక దరఖాస్తుపంపిరి. ఆ నూచనము ఇది:—

- 1. నెలకు రూ. 100 లు జీతము; ఆంధ్రప్రదేశ్ కళా
శాల ప్రధానోపాధ్యాయ పదవి.
- 2. వారి యధీనము నుండల ఒక గృహమును ఏర్పర
చుట.

మానుమంతరావుగారి ఖరారులబట్టి తమకు రూ. 100
జీతమువై ప్రధానోపాధ్యాయ పదవికి వచ్చు గలదని
గోపాలకృష్ణయ్యగారు నూచించు విషయమై; ఈక్రిందిభాగ
ములను చూచినచో అట్టికొరణము గుఱములగునని ఎట్టి పరి
స్థితులలో నమ్ముచునో తెలియగలదు.

జేతనేనజేయుటకు తాము సంసిద్ధులుగా నున్నామని
తెలియజేయుచు గోపాలకృష్ణయ్యగారు ప్రాసిన ఉత్తరము
నకు 12 ఏప్రిల్ 1918 మానుమంతరావుగారి రిట్లు జవాబు ప్రాసి
రి:— “మాలోకందరము ఒక ప్రతిష్టాపనమును స్థాపించుటకు
శింశువునామని మీలోనే మాట్లాడినసంగతి మీకు జ్ఞాపక
ముండవచ్చును. దానియొక్క ప్రారంభవివరణప్రతికము ఇందు
లో బంపుచున్నాను. ఇంతిక్కును వివరములనుది తయారగు
చున్నది. మాయజేత మింకను సరియయిన రూప
మును చాటులేదు. మీరు భూమి కొని దానిని సర్వ
సమగ్రమగు ప్రతిష్టాపనముగ వృద్ధిజేయుటకు నిచ్చుగితురా? జేత
నేనజేయువాడు కావలెనని మీరు ఒప్పుకొనినయెడల త
క్కిన విషయమంతయు సుభాగ్యవయు మీ హృదయ
మును యోచననుగ్రహింపగలదు... కాని దానినిజతప్రయోగ
కొనసాగించు బాధ్యత మీదయియుండును. ఆప్రతిష్టాపనము
నకు మీరు ప్రధానోపాధ్యాయులు లేక ‘అధ్యక్షులు’ అని
మే మిప్పుటినుండియు నిశ్చయించుకొందుము... పరిచేయు
చున్న ప్రతిష్టాపనముయొక్క ప్రధానోపాధ్యాయుడు యుండునపుడు
మీరు రూ. 100 లు తీసుకొనవచ్చును. సంసారసాగరమును
తేలగలుగునట్లు చేయుటకు ఇది యే క నిష్ఠ పరిమాణముని
నాకు తెలియును.”

తేజవాదకుగాని తాడేటికిగాని సమావేశము స్థాపించు
న తే 100 పది న అంధ్ర ప్రదేశ్ కళా శాల యందును
ప్రత్యేక కళా విస్తాపనము ను గూర్చి యే
వైభాగములో నూచించబడెను. (కొత్తప్రతిష్టాపనమును స్థాపిం
చుటకు గోపాలకృష్ణయ్యగారిచ్చగించినట్లు స్పష్టము కాక
పోవుట వల్ల వారు మచిలీపట్నం ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాశాల
లో కొత్తగ జేర్చు బోధక భాగములోకి ప్రాధేయము రాక
య్యవని అంగీకరింపబడెను. ఈ ప్రతిష్టాపనముయొక్క ప్రధా
నోపాధ్యాయ పదవి యంతవరకును కాలీకాలేను. మానుమంత
రావుగారి స్థానే గోపాలకృష్ణయ్యగారిని చేయుటవల్ల ప్రతి
ష్టాపనముయొక్క తేజమును బాధించు కలుగగలదని పరి
పాలక సంఘమువారు నమ్ముచున్నవారు.

ఆంధ్ర జాతీయకళాశాలలో యద్యోగములో నన్ను
కృపకు గోపాలకృష్ణయ్య గారి కొనగలను వేతనమునుగురించి
27 ఏప్రిల్ 1918 ని వ్రాయబడిన జాబులో మానుమంతరా
వుగారి రిట్లు ప్రాసరి:— “ప్రస్తుతపు పరిమాణము ప్రకారము
(నెలకు రూ. 60) ఒకరి నేర్పించుటకు వాకొక విధమున
అధికారమున్నది. అంతకన్న నెక్కువచ్చుటకు వాకొకరము
లేదు. మరొకవిధముగ జేయవలసినయెడల నీ విషయమును
పరిపాలకసంఘమువారు యోచించవలసి యుండును. నియ
మింపబడిన పరిమాణమును చాలుటకు వారంగీకరించెదరని
నాకు నమ్మకములేదు. ప్రతిష్టాపనమునా రొసగగలిగిన జేత
నమైనై అధ్యయన 20 సంవత్సరములు పుజేయుటకు ఖరారు
జేయవలసి యున్న యావత్తీసభ్యుల విధానముల బట్టి, మీలో
స్పష్టమయిన తీర్మానము జేసికొనినయెడల, మనకు ఆపకా
లని అంతాకోరణము జరుగును” ఇందుకు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుచు
గోపాలకృష్ణయ్యగారు తమ కుటుంబసభ్యులు అందనాకు
ప్రాసరి ఆ వ్యయములను ప్రతిష్టాపనమునా
రొసగలేనని కోరిరి. వేతనమును విధానములబట్టి ఇట్టి కోరిక
నంగీకరించుట దుర్లభము. కాబట్టి, మానుమంతరావుగారు 9 మే
1918 తమకు ప్రాసిన ఆఖరు ఉత్తరములో యీ క్రింది విధ
మయిన రాజీనామాను పంపిరి:—

“దీరాలోచన చేసిన పిమ్మట ఒక విధమున తీర్మా
నమునకు నేను వచ్చివాను. అది మీకు తృప్తికరముగ
నుండునని నేను తలచుచున్నాను. యావత్తీసభ్యుని గర్వ
వేతనమును నెలకు రూ. 60 లు మీకు కళాశాల యొసగును.
నావద్దయ్యి ఒకనినినుండి ఒక్కొక్కటి రూ. 100 లు చొ
ప్పున 2 భాగములలో పాతేనా రూ. 200 లు ప్రత్యేకముగ
మీకు నేనొసగెదను” (భగ్యము చేయుచున్నట్లు బహిరంగము
కాకుండనుండుట కిట్లు వ్రాయబడిన గాని కళాశాల యుల
ధనము మానుమంతరావుగారివద్ద ఎప్పుడు విలువగా నుండు
బడలేదు. భా. ప.) 28 మేనెలలో గోపాలకృష్ణయ్యగారి
రిట్లు ప్రత్యుత్తరమును ప్రాసరి. “అంగీకరించుటకు నిశ్చ
యించుకొన్నామని తెలియజేయుటకు నాకు సంతోషముగా
నన్నది.”

ఈ ప్రతిష్టాపనములో చేసినపుటినుండియు గోపాల
కృష్ణయ్యగారు కళాశాలయందు నెలకు రూ. 60 లున్న మాను
మంతరావుగారి వేతనము (రూ.50) నుండి నెలకు రూ. 20 లు
అందుకొనుచునే యుండిరి దీని నిచ్చుట అందరికందనము
రహస్యముగ నుంచబడెను. (నుమాను ఒకమాసము క్రిందటి
వరకు ఈసంగతి నాకుకూడ తెలియనే తెలియదు. భా. ప.)
8-2-19 ని గోపాలకృష్ణయ్యగారు పంపిన విజ్ఞప్తివల్ల సంగతు
లన్నియు ప్రయరింపబడవలసి వచ్చు వరకును, మానుమంతరావుగారి నెలపు
ప్రకారము, మానుమంతరావుగారి జీతమునుండి ఆ మొత్తమును ప్రతినెల
కోకోద్యోగి గోపాల
కృష్ణయ్యగారి కిచ్చుచునే యుండెను. నెలకు రూ. 20 లు
ఇచ్చుటకు గోపాలకృష్ణయ్యగారికి మానుమంతరావుగారు
చేసిన ఖరారు వేలము స్వభావంతో సంబంధించియున్నను,
మానుమంతరావుగారు పరిపాలకసంఘమువారి యద్యోగము
కాబట్టి ఆభాగ్యత పరిపాలకసంఘమువారివై యున్నదని
16-2-19 ని జరిగిన సభలో పరిపాలక సంఘమువారు తీర్మా
నించి; మానుమంతరావుగారి వద్దనుండి ప్రత్యేక వేతనమును
బడయు నిశ్చితి తొలగించుటకు 1-5 ఏప్రిల్ తేదీననుండియు గోపాల
కృష్ణయ్యగారి వేతనము రూ. 80 లకు వృద్ధి జేసిరి:

గోపాలకృష్ణయ్యగారి యధీన సంపదంధంధంధం
గృహమును ఏర్పరచుట విషయము: ఉద్యోగము విషయమై
మాటలు జరుగుచున్నప్పుడే తమకు ఒక గృహమును ఉచిత
ముగ నొసగుటకుగాని లేక అప్పుటితమ ఆంచనాప్రకారము
రూ. 2,000 లు గృహనిర్మాణముకొర కొనగుటకుగాని ఖరా

ధ్యజేయుటదేననియు; పిమ్మట ఒక గృహమును కొనుక్కొను
టకు అప్పుమాత్రమే తమ కివ్వబడునని తాము గ్రహించితిమని
యు; అట్టి అప్పును వారు ఒకప్పుడంగీకరించి యుండినను తుద
కు గృహదానమును కోరుటకే వారు నిశ్చయించుకొనిరినియు
గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఉత్తరములో వ్రాసిరి.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు అప్పును మాత్రమే కోరినట్లు
తాము భావించుచుండిరి మానుమంతరావుగారు పరిపాల
కసంఘమువారికి నివేదించుచు అందుకు రుజువుగా గోపాల
కృష్ణయ్యగారు ప్రాసించిన యీ క్రింది వానిని ప్రయోచించిరి.

(2) నాకు నెలకు రూ. 100 లు జీతము కావలెను.

(1) నా స్వంతమే యని నేను చెప్పుకొనగలిగిన ఒక
గృహమును నాకొర జేర్చవలెను. ఇది నాకు విస్తారము అ
క్కరకలదు... నేను అందులకు రూ. 1000 ఇవ్వగలను.
మీరు కూడ అంత మొత్తమునే ఇచ్చినయెడల కళాశాలవ
క్కనే వాకొక అత్యుచితము తయారుకాగలదు. మీరెంతయిచ్చి
నను నేను రూ. 1000 ఇచ్చెదను. ఒకటి రెండు ఎకరముల
భూమిలో కలసియుండి, నా స్వంతమేయని నేను చెప్పుకొన
గలిగిన ఒక గృహమును నేను కోరుచున్నాను. “నాయొక్క
అప్పులను నేనే తీర్చుకొందును. నాయొక్క సంపాదననుండి
మీరు నాకిచ్చిన అప్పును తీర్చివేసి మిగిలిన చా నే నుండు
కొందును.”

గృహదానమును వారు వా ఛించి యుండినను, వారును,
మానుమంతరావుగారును, జి. పరమానందగారును చేసికొనిన
సంభాషణలబట్టి మానుమంతరావుగారు ఇంతకాలము నుం
డియు అప్పుచున్నట్లు నూచించుచున్నట్లు తాము గ్రహిం
చితిమనియు; అప్పుటినుండియు తాము మానుమంతరావుగారిలో
అప్పుచుగలవలెయే మాట్లాడుచుంటి నుననియు; తాము ఖరారు
చేసిన రూ. 1000 లకు తాము ఇచ్చుటగాని మానుమంతరావు
గారిని రూ. 1000 లు యిచ్చుట అనుగుటగాని జరగలేదని
16-2-19 ని జరిగిన పరిపాలకసంఘ సభవారికి పంపుకొన్న
విన్నపములో గోపాలకృష్ణయ్యగారు రొపు నెరి.

గోపాల కృష్ణయ్యగారు ప్రాసిన ఉత్తరములోని
భాగములవల్లను, పరిపాలక సంఘము వారి వద్ద నా
కొప్పుకొనిన ఒప్పులవల్లను మానుమంతరావుగారివై చేయ
బడిన నిందారోపణలను ఖండింపవచ్చును. ఇట్టినిందారోపణ
జేయుటకు కొన్ని విచిత్రమయిన కారణములు కొత్తగ బహి
రంగమగుచున్నవి. జరుగుచున్నచో వాటిని ప్రయోచించెదను.

మానుమంతరావుగారివై చేయబడిన నిందారోపణ సం
దర్భములో, పరిపాలక సంఘమువారికి గోపాలకృష్ణయ్యగారు
ప్రాసినలేఖలో నీర్వాణముజూచిన, నంతయు స్పష్టమగును.
—“ఈసందర్భములో, ప్రధానోపాధ్యాయులకు మానుమంత
రావుగారి ఘనమెట్టియు ఉత్సాహజనకమెట్టియు వ్యక్తి
యెడల నాకుగలవినయెడల తెలియబరచియెడల నాయెడల
నేనే అన్యాయప్రవర్తన జేసికొనినవాడే నగుదును. ఉత్సాహ
భూరితమయిన వారి ప్రోత్సాహము వల్ల నే
నేను ఈ స్వతంత్ర స్వర్ణములోనికి వచ్చి
నాను. వారు నావిషయమై చేసినది అసంతృప్తికరముగ
నున్నదని నేను వక్కాణించి యుండినను, నవీన్యాసంపన్ను
లలో మిగుల ఆకడమున అక్షిణకటాక్షము, సౌజన్యం,
ఉద్యమమువల్ల అభిమాను మీరద్ద కలవని ఒప్పుకొనినయెడల
నేను మిక్కిలి ప్రూపడను. మీరు నావిషయమై చేసినది అసం
తృప్తికరముగ నుండుటకు కారణము వీరయొక్క అధికాను
రాగమే” మొదట అట్టి నిందారోపణచేసి పిమ్మట ఇట్టి
సంస్తుతిచేయు వ్యక్తియొక్క హృదయ మెట్టిదో కనిపెట్టుట
కష్టపాధ్యము. ఈ సంస్తుతులవలని బాధమెట్టిదయినను, ఇందు
వల్ల వారలకు పరస్పర కలతలు లేనని తెల్పుచును.

గోపాల కృష్ణయ్యగారిలో సామె తమ పదవికి రాజీ
నామానిచ్చినట్టి పరమానందగారు 28-2-19 ని మానుమంత
రావుగారికి ప్రాసినలేఖలోని యీ క్రిందిభాగమును కూడ కా
డదగినది:— “స్వయముగ మీరు నాయెడల నెప్పుడును దయ
తోను న్నాయముగను కర్తించుచుండిరని నేను వక్కాణించు
చున్నాను.”

చుట్టును సమర్థించుకొనుటకు ఇంతగా వ్రాయవలసి
వచ్చినందుకు నేను విచారించుచున్నాను. తమ స్వబుద్ధికల్పిత
లేకముగ వైకరచ్చి తమని తామే సమర్థించుకొనలసి వచ్చుట
యనునది కొందరు జేతనేనయి చేతులనిన స్వాధీనత్యాగ
ములలో నొకభాగము నేను తలచుచున్నాను.

భా. పట్టాభిసేతారామయ్య.

మచిలీపట్నం. 5-3-19. ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాశాల కార్యదర్శు.

The Indian Legislative Council.

Budget Discussion.

DELHI, March 7.

The Imperial Legislative Council resumed its sitting to-day, Sir George Lowndes presiding. The Hon'ble Sir William Vincent laid on the table a detailed statement regarding the appointment of Advisory Committees to examine the cases of persons who have been interned under the Defence of India Act and Regulation 3 of 1918, prepared with reference to a question put by the Hon'ble Mr. Banerjee at the meeting of the Council in September last. After interpellations the first stage of general discussion on the Financial Statement was opened. Sir Fazlul Chaudhury congratulated the Finance Minister and laid stress on the increased grant on railways which would facilitate the development of trade. He believed that the levy of Excess Profits Tax would seriously handicap trade. The commercial community had already borne a severe burden during the war and it was not fair that they would be asked to pay more. He welcomed the proposal about increasing the minimum income tax.

Mr. Kheparde.

Mr. Kheparde, who followed Sir Fazlul Chaudhury, said this annual budget debate was like the annual Christmas dinner, when all departments were present, some invited, some unwelcome, and some sitting in the revenue. Some got more than the others. For instance, the railway people, being masters of locomotion, got the largest slice of the pudding, though they paid nothing out of the large amount of money made here on account of large traffic. Railway kargaris in England and did not pay the excess profits tax. The money was earned in India and he did not see why they should not pay a share to the Indian Exchequer. He did not grudge the soldiers getting \$3 per cent, because they had fought the war and won it, and after all that was a great thing. There was one item in, however, of eight lakhs provided for barbers (?) and he thought that to be very excessive. He was of opinion that the railway grant should be cut by half and distributed between education and education. He said a free hand should be given to Provincial Governments for the extension of education and they should be free to draw on the provincial banks.

Mr. Shukul.

Mr. E. D. Shukul said a light had been made in the direction of what the Finance Member had said "strict economy" but the country had been disappointed, in that nearly 33 per cent of the total revenue would be consumed by the military department and a heavy capital outlay amounting to £17.7 millions had been budgeted for railways, while the beneficent department such as the education, sanitation, agriculture and industries, had been allowed to starve. It was in the future of things that the Government should divert their attention from the problems of the war to no less complicated and urgent problem of peace and reconstruction. India had already missed a great opportunity for the development of indigenous industries. Proceeding the speaker said the failure of a single monsoon was sufficient to create acute distress and the people had hardly any staying power to force it, and it was a pity to find that no effort had been made by the Government to improve the moral and material condition of the people. Further the policy of the Government had been to care more for its revenues than for the development of the people's resources. Famine, scarcity, plague and pestilence had become permanent factors in rural life in India. He suggested that the railway allotment be reduced to £10 million and suitable grants should be made for irrigation which would greatly add to the resources of the people and large grants should also be made for sanitation and education. He concluded by urging (a) fiscal autonomy for India, (b) a sum of fifteen crores out of the fifty crores of the gold standard reserve held in England should be withdrawn for industrial purposes, to large exports of commodities should be stepped, and (c) establishment of a High Court and a University at Nagpur.

Mr. S. N. Banerjee.

Mr. Surendranath Banerjee endorsed the statement that it was a people's budget. It represented the verdict of the educated community upon the budget. For a Finance Minister and Government to remove at a time of distress and strain the taxation which was pressing upon a section of the community was a financial achievement which would appeal to popular imagination and would be received with gratitude by the people, while there were those who had been making enormous profits out of the war and whom it was now proposed to tax. There was no class of population more hard hit than the great middle class in receipt of fixed and moderate salaries. To them the raising of the minimum of taxable income would be a welcome and appreciable relief. He hoped that no future Finance Minister would find it necessary to disturb the beneficent reform. That the reform should have been carried out at a time when the Government was confronted with a serious financial difficulty was an evidence of the firm determination of the Government that it should be a permanent feature of their financial arrangements. He maintained that the rise in the price of cloth as well as other necessities of life was due to some extent to the tactics of speculators, whom he characterized as ungrateful persons. The problem of dealing with speculators with a view to the protection of the poor was one of the greatest for the consideration of the Government. They could only state the problem and the solution must be left to the Government. The military expenditure came to over 41 millions, out of the revenue of 85 millions. They had just emerged from the great war and enormous war expenditure and abnormal safety of India must be maintained and no patriotic Indian would grudge the expenditure needed to meet the military requirements of the situation. But there must be an equitable adjustment of expenditure between England and India on the basis of financial justice to India. The Government of India had always pledged for Indian interests in this connection and they were confident the Government would continue to do so. Above all, in view of great domestic developments which awaited them in the near future and for which money would be needed, he appealed for a reduction in the military expenditure at the earliest possible opportunity. Mr. Banerjee asked for further

information about the extra charge of two millions as bonus for British officers. Continuing he complained that the unanimous decision of the Delhi war Conference for increasing the pay of Indian soldiers had not been given effect to although in conformity with the spirit of the decision a gratuity of six months' pay and other concessions had been made. While gratefully acknowledging that something had been done, he said there was ample room for further action, and spoke enthusiastically of the splendid services of Indian soldiers. Referring to the pressing need of replacing the Territorial garrisons in India, Mr. Banerjee said the best and most desirable course would be to substitute Indian battalions for Territorials. That if maintained would give universal satisfaction, be a relief to their finances and have a way for Indian territorial army. He appealed to the Commander-in-Chief, whose sympathy for India was well known, to continue the Bengal Battalion. Bengal would view with the keenest disappointment and regret the disbandment or any substantial reduction of the battalion. The Government talked of anarchism and revolution. If they found employment for adventurous spirits in military positions they would have taken a long step towards the creation of that spirit of satisfaction and contentment among the most impressionable section of the community which would prove the strongest and effective antidote to the anarchical and revolutionary movement. He had no desire to undervalue the utility of the railway expenditure. Mr. Banerjee asked if more than one-fourth of the revenues should be assigned to railway development when there were other urgent problems of sanitation and education to be solved. The latter had been starved during the past four years. The speaker criticised at length the Government attitude towards the sanitary problem and recommended transfer of two million from railways to sanitation. He said for the highest ends of national progress and for the advent of a new era about which they were all anxious, education was the one indispensable condition. He earnestly pleaded for the transfer of another 2.3 million from railways to education. Mr. Banerjee trusted his appeal would not have been in vain.

RAJ SITHANATH ROY.

Raj Sitanath Roy thanked the Finance Member for his lucid statement and called the Budget one of the surprises and disappointments in which the disappointments overshadowed the surprises. High hopes had been entertained that after the war large sums would be available for the spread of education, improvement of sanitation and establishment of industries. It was disappointing that the Government had not signalled the victorious termination of the war with the inauguration of a more liberal policy in the matters. The statement was one for a period of war as also for a period of peace with reconstruction looming large in the horizon. He advocated the formation of a reconstruction board. He referred to the grant for railways, which exceeded Lord Inchaug's bold estimate by about 12 millions. He welcomed the allotment for renewals, but was so enthusiastic over the large sums allotted to the capital programme. He also spoke of the reorganisation of transport arrangements, suggesting a periodical enquiry into the whole system, including the Railway Board. Next he referred to the expenditure on the Army estimated at 41 millions against an average of £20 millions. He said the increase was substantial for a poor country like India, a vast peasant Empire, where comparative prosperity depended on the caprice of the climate, and recommended an enquiry in the light of the Mesopotamia Commission Report, saying that while the country would not grudge legitimate expenditure on the Army, that expenditure should be commensurate with its fiscal capacity. He spoke of the increase of expenditure in the Civil departments and failed to see where the economy came in. In conclusion he thanked the Finance Member for the relief afforded to assessors by raising the taxable minimum for the income tax.

The Maharaja of Kasimbar.

The Maharaja of Kasimbar said that Sir James Meaton's first financial statement was a great surprise and a relief. He had to deal with very large military commitments and face the legacies of a long and arduous war. He was not afraid to raise money and was not nervous in spending it generously. While he preached the wisdom of the gospel of retrenchment and economy, he often cast his doubts to the winds and took the fundamental principles of economics upside down. This was a novel economic drama and an unusual fiscal theory. He was sorry Sir James had not raised the revenue from opium which was being grown in China, and regretted that Sir James' courage had failed in a signal way in the matter. The result was the imposition of the excess profits duty, which fell on the capable shoulders of the well-to-do. He protested against the military allotment being fixed at £41 millions and suggested that more commissions should be given to Indians and the pay of Indian sepoy should be increased. He was not a man to jib at railway expenditure and considered it to be the only item of public expenditure which benefit both the State and the people. He advocated nationalisation of the railways. He regretted that no bold step had been taken for the proper development of national intelligence and energy. It was to him a middle that while Sir James stunted money for education, sanitation and industries he gave away £2 millions to the British troops as war bonus. In conclusion he drew the attention of the Government to the abnormal rise of prices which had hit the people very, very hard.

Mr. Chanda.

Mr. Chanda said that Sir James entered on his new official career with the blessing of several thousands of people with moderate and fixed incomes, who had been relieved of the liability for income tax. Apart from this pleasant aspect of the budget he confessed to a feeling of disappointment. The outstanding feature which painfully oppressed him was the colossal growth of expenditure, military and civil, which, from an economic point of view, must be regarded as wasteful. The claim of sanitation, medical help and education had been almost entirely ignored. He criticised the sanitation policy of the Government and said they should not grudge the money required and expressed disappointment at there being no mention of provision for industrial development made in the budget. No doubt the report of the Commission was receiving consideration. The war had come and was as good as gone, but India was still standing by and her markets were being captured by other people owing to their unpreparedness. They could cut a substantial sum from the railway and the military expenditure and provide for

industries, sanitation and primary education. Mr. Chanda pointed out that there was no reference to the acute distress prevailing in most part of the country, and said they would be grateful if some of the ambitious provisions in the budget were cut down and the money diverted for alleviating distress. Dealing with the increase in the military expenditure, he said they could not go on increasing it indefinitely without endangering the stability of the financial position of the country. He questioned the urgency of the work in connection with new Delhi and urged that the grant be cut down. In conclusion he submitted, in view of the frightful increase in the expenditure, their whole financial position would have to be looked into and systematically overhauled. This could only be done by an independent Commission and he urged that the matter should receive consideration. He also emphasised that desirability of letting non-official members have opportunities to know the real financial position and, if necessary, to form small committees.

Mr. Ironside.

Mr. W. A. Ironside said that the time at his disposal had not been sufficient to study the financial statement, and he consequently felt some diffidence in rising at all to make general criticisms on the main features of the budget. Opinions that had been expressed by some members this morning on the railway programme proposals had filled him, he assured them, with amazement. The whole tone of their criticism had been simply "cut down the efficiency of one department irrespective of the results to the community at large in order that some other departments may benefit." Now, he looked upon the railway programme as a vital necessity and he observed that it must be maintained at any cost. Some members had urged for expenditure on other very necessary projects such as education, medical relief and the like. He gave them his assurance and the assurance of the commercial community that there was nothing which they felt affected the future of the country to such an extent but they could do that efficiently by finding money in other directions. The proposal they had heard to-day proved that the financial future of the country was going to be one of stringency in all directions. They had heard appeals for increase of expenditure in one form or other, but apparently, except with the reduction of the vital chord of the economic future of the country, they had not heard one concrete suggestion about finding the wherewithal to meet this position. It seemed the members had very little idea of the necessities of railways in India. For four years they had been maintained with the greatest difficulty. "Carry on as best as you can," had been the rule. He assured the Hon'ble members that lack of sufficient transport in India had been the cause to a large extent of the lack of progress in the industrial sphere. He would leave aside European merchants, but he would remind them that they would scarcely remove in an ordinary year the average crop of the country. They had only to travel north, south, east and west to see at railway stations the hard-earned produce of the soil rotting waiting for transport which could not be provided? And who suffered? The people who, by the sweat of their brow, provided the produce but were prevented from getting a return. If he had to say anything on this item he would say that this provision had come as a disappointment. They had to make up four years' loss. To make good that leeway he expected the Government would have to put three times as much as they did in pre-war times. It seemed to him that they had not sufficiently studied the interests of the people of the country. Had they sufficient transport in Bihar and Orissa at the present moment, we did not say it was through the fault of anyone, they could have employed men in very large numbers from famine stricken districts on a very remunerative pay and thus develop their industries. Also he hoped that future the Finance Member would bear in mind that the railways could not be starved. He did not think Sir James Meaton would simply listen to the clamour from another department. Continuing Mr. Ironside said the money provided for railways was put in the capital account, and he presumed it would be borrowed at 5½ per cent. Speaking as a commercial man, he suggested that they ought to take that capital out of the revenue. Now the commercial community had borne their share, and it was for the other people to do something to cut down expenditure on railways. It meant they did not intend to give effect to the recommendations of the Industrial Commission and they simply wanted to carry one.

The Council adjourned till 2-15 P. M.

The Council re-assembling after lunch, discussion was continued on the Financial Statement.

Mr. Patel.

Mr. Patel said that in his opinion the Budget was nothing if not unsatisfactory. He said this with full responsibility of an Additional Member. There were three pressing problems at present—poverty of the people, illiteracy, and high mortality. Very little had been done to combat these evils. He asked the Finance Member to enlighten him if the contribution of 45 millions towards war they had voted last session had been sanctioned by Parliament. They could not be too sure of that in view of the numerous protests that had gone forth against the contribution. He also wanted to know whether provision had been made in the present Budget for the increase of emoluments of medical and police services recently sanctioned by the Secretary of State. There was no mention of this in the Financial Statement. We would like to know in this connection whether the Council would be giving an opportunity to express its opinion on the subject.

Mr. Sarma.

Mr. Sarma thanked the Finance Member for affording relief to the middle-class taxpayer by the raising of the minimum limit of income tax and for the inauguration of a policy of active railway expenditure, but he emphasised that railway expansion should always be accompanied by irrigational activity. The main feature of the budget was that it was an orthodox service, and the army-railway budget. Dealing with the military expenditure, Mr. Sarma hoped it would soon come down to a normal level. In the League of Nations scheme was worth the paper on which it was written, he hoped to see a considerable reduction in the military expenditure. The speaker questioned the correctness of the theory that Indian commerce was protected by the Navy. India exported raw produce and somebody else sent in the manufactured goods and ships were non-Indian and so it could not be said that Indian commerce was protected by the navy. The Finance Member had treated the year as a transitional one and had avoided the obligations of both the old and reform regimes. Care was taken to limit the

military expenditure (at least within the limits of land revenue, and to provide even to some limited extent out of the Imperial share for education and sanitation. Under the new reform proposals, universally approved in principle and broad outline, provincial revenue would have been improved by 201 lakhs on the Budget figure of 1917-18 and the growth in land revenue, court fees, judicial and excise, minus income tax, would have been their own, the total amounting in all approximately to 375 lakhs. It was now observed in the Imperial expenditure. The true Imperial surplus had been ignored, and it would have been much larger than a normal military expenditure. The demobilisation and the capital railway expenditure had been met from revenue. The speaker, continuing, said that the provision for unconsidered and unapproved heads under head "Discretion" led to extravagance and prevented the need for future consultation and approval. He, therefore, asked that the supplementary budget system should be resorted to. Mr. Sarma pointed out that the Treasury Bill system was liable to grave abuse unless immediate legislative control was provided for the provision to provide for the sinking fund for the hundred million contribution for which special provision was made in taxation. The act was a grave departure from correct methods. Whatever might have been the need for such an omission, he next pleaded that the centre of Indian finance must be Delhi. The future obligations should be discharged only in India even assuming the possibility of friction and inconvenience in the initial stages. Stores and supplies should be deliverable and payable in India. Trade returns testified to the large excess of exports over imports, and there was no need for the location of the gold standard reserve in London. Proceeding Mr. Sarma suggested that the silver needed for currency should be purchased in India. They were moving further away from a gold currency and possibly the gold standard, and they would have to accept the recommendations of the British Currency Commission. They had expanded the currency based on British credit and the problem of expanding Indian credit based on India's resources must be thought out. Mr. Sarma asked for the nationalisation of ships and suggested a national insurance scheme. Speaking for Madras, he complained of the excessively high prices of rice and wheat.

Sardar Sundar Singh.

The Hon'ble Sardar Sundar Singh said they must not criticise too harshly the military expenditure as development in other directions depended on the safety and security in the country. He said that Sir James Meston had not been unmindful of the needs of sanitation, education and agriculture, and he thanked the Government for the grant of three lakhs to the Khalsa College. He congratulated the Finance Minister on the skilful handling of the finances of the country.

Sir James Meston then replied to the discussion.

The Council adjourned till to-morrow.

Sir Godfrey Fell.

Sir Godfrey Fell spoke on military expenditure and said that as Mr. Surendranath Banerjee had put it the conditions were not yet normal, and the Hon'ble Member had given utterance to a sentiment which he felt sure would find echo everywhere, namely that no educated Indian would grudge military expenditure on the safety of India or on the safety of the Empire with which the interests of India were so largely bound. Mr. Banerjee had however, called attention to certain features in the expenditure and had asked for details particularly with regard to the bonus to all British rank. With regard to that he pointed out that in all matters relating to the emoluments of British soldiers they followed the system adopted at home, but no appreciation of the real significance of the bonus it was necessary to see what His Majesty's Government did at the signing of Armistice. At that time almost whole of the manhood of the British Empire was in arms and his Majesty's Government found itself confronted with this problem, first how to obtain an army sufficient to maintain its strength during the troublous period before peace would be signed and secondly the question of demobilisation. There was a natural desire on the part of a large number of men who were not soldiers to return to their ordinary pursuits. They felt that the industrial wages were very high and that if they did not return at once others would get their places. Consequently His Majesty's Government decided to select certain number of men to fill the active ranks of the army during that period, and they held that to these men some compensation was due for denial to them of the opportunity of returning to their ordinary pursuits. Consequently it was decided to grant them a war bonus. That bonus was granted to all armies of occupation and garrisons in India. The problem here was different from that in the United Kingdom. In India men of the garrison had been here for four years, and would go home shortly, but owing to shipping difficulties it would not be possible to send all at once and such as would not be able to go before summer would be treated as a garrison in India, and would obtain full bonus from the first February 1919. Continuing Sir Godfrey referred to the plea of Mr. Banerjee on behalf of the Indian soldiers and he sketched at some length the improvements effected in the conditions of the Indian Army since the outbreak of war. He particularly referred to the raising of their pay and revision of pension grant of batta grant of five rations, the last item alone costing 60 lakhs at the time of granting, and at present more. He also pointed out the war bonus given to the Indian sepoy, and said that it was given to him long before it was thought of for the British soldier. He further announced that at present the Government were considering a scheme of batta allowance which when sanctioned, would cost them one and half million pounds. He also pointed out that the difficulty now was that the Indian sepoy being as well off than he was ever before was naturally most reluctant to leave the army. He assured the council that the Government were not unmindful of the welfare of the Indian sepoy.

Sir Dinshaw Wacha.

Sir Dinshaw Wacha said that Budget was a transitional of the budget. In this council and outside some had blessed it and some had cursed it. Those who understood better would bless it and he was one of those who would bless it twice. It was only ignorant critics who cursed it. He did not blame them for they were not well informed. He cordially associated himself with most of what had fallen from his esteemed and worthy old friend Mr. Surendranath Banerjee. His criticisms were indeed very sound. During the debate they found the railways and military expenditure had criticised most. He (speaker) had been student of military expenditure for the last fifty years and

there had been a stern critic of military expenditure than himself. So he supposed that none would accuse him that Mr. Wacha was standing up this time for military expenditure. He did admit that at the present moment military expenditure had gone very high, but they had to take into consideration the extraordinary times they were passing through. He would congratulate himself if the Finance Minister were able to reduce military expenditure by many millions next year. They had to consider what was going on. They had to consider the Government of India's obligation to repel external aggression that might take place and to keep India quiet. He asked these gentlemen who had criticised the expenditure to consider what might happen if the enemy were at the gates of Peshawar or Kashmir. Many more millions would then be required. Where were they to come from. Their first duty was security from external aggression, and preservation of internal law and order. And so long as they were incurring reasonable expenditure on this he for one would not oppose it. Now what was this large military expenditure due to? In the first place the army had increased. It might go down next year or the third year, but it was larger than last year. Then there was another thing. The Government had to import all sorts of munitions of war which they could not manufacture in India. Then there were high prices of freight to be paid in importing these munitions. Then there was food for soldiers. Everybody in the Council was complaining of rise in prices of foodstuffs. Surely the Government had to buy food and they would have to pay the same rates. If these details were supplied to the Hon'ble Members they would see that the expenditure was not so extravagant as some of them supposed it to be. Sir Dinshaw Wacha then alluded to Sir Godfrey Fell's speech and said it ought to satisfy every Indian critic that the Government were doing all it could to improve the condition of the Indian army. Turning to the head railways Sir Dinshaw said that this was another subject to which he had paid great attention for the last fifty years, and had written a series of articles which he had issued in pamphlet form in 1909. At that time he had said that railways were being built at breathless pace, and he was one of those who clamoured that more attention should be bestowed on irrigation. He was glad to say that since then almost all great works of irrigation had been completed, and other large works were projected. These could not make great progress as he understood there was dearth of water works engineers. Apart from that he must admit that they were getting on very smoothly. Coming back to railways he observed that though he had been one of the greatest opponents, at the present moment he was convinced that the expenditure that was going to be incurred was absolutely necessary considering enormous depreciation of railway stock. He asked them to consider the enormous transportation of railway material to Mesopotamia. He thought that by doing that India had helped a great deal in bringing that success. In this connection he also pointed out that it was their good fortune that they had the Tata Iron Works which supplied rails to them in a way. The great Tatas were really helping the Government and the people. Then he asked them to consider the high prices of materials and he was of opinion that prices would not go down for at least three years to come. He believed that if the railway board would put all estimates of how expenditure was made before every member would be satisfied that amount was actually required. They must remember that they must put railways in such position that they could carry food in a cheaper way. It was for cheapening food that this expenditure was required. Sir Dinshaw then referred to the charge of hoarding. He said anybody who looked at trade returns of the last four years would see India had a balance of 400 crores. Where had it come from? He defended hoarding by saying that when peace would be signed silver and gold would be required by every Government and people had now become wiser and it was for this purpose that hoarding had been going on. Continuing Sir Dinshaw said that a good deal had been talked of sanitation and education, but had the Hon'ble Members looked at the figures and compared them with what they had last year? While the military expenditure had increased by 41 per cent expenditure for education had been increased by 44 per cent and that for sanitation by 57 per cent, and that in a time of stringency. From this he was quite sure that in normal times they could get three or four times that increase. In this connection he referred to the housing problem and said that in Bombay 80 per cent of the population were living in one room tenements. All this could be greatly minimised if the state did its duty but at the same time the public had to do theirs and if the mill owners and other captains of industry paid more attention to this problem, and solved it the appalling mortality would go down a great deal. He thought that increases were very good, and in conclusion he congratulated Sir James Meston on his illuminating budget which he for one blessed.

Mr. H. F. Howard.

Mr. H. F. Howard said that he had been asked by Sir James Meston to say a few words, but he had a grievance against his old friend Sir Dinshaw Wacha who had taken out of his mouth all that he was going to say. With regard to the Railway expenditure, however, he pointed out its remunerative character of the railways. For years a Railway had been the backbone of their revenue system bringing to them large sums. Indeed last year their profit was 9.9 millions this year they expected it to be 11 millions and next year they expected to get more than seven millions. Those who asked them to withhold expenditure on railways were absolutely ignorant of the position and were wanting to kill a goose that was giving golden eggs. He also pointed out that for famine relief works and industrial development they could do nothing satisfactory unless their railways were in proper working order. Replying to the criticism that the Government had done very little by way of famine relief he said that in the current year the Government had granted remissions in revenue to the extent of 49 lakhs, suspensions of revenue to extent of 256 lakhs, and had incurred direct famine expenditure to the extent of 81 lakhs. For next year they had provided for remission and suspension of revenue 65 and 166 lakhs respectively and over direct famine expenditure 172 lakhs.

Sir James Meston.

Sir James Meston in winding up the debate said that the long and interesting discussion which they had covered such large range of topics that it was quite impossible to deal adequately with them in the short time at their disposal. He therefore proposed to allude to certain general propositions which had been emphasised

in the course of the discussion, but before he did so he wished to express his thanks to the various Hon'ble Members who had been good enough to say pleasant things about the budget and himself personally. It had been a great pleasure to him to be back in this council. He was one of the members of the first council that sat in Calcutta under Morley Minto reform scheme when the leadership of the opposition was in the capable hands of the late Mr. Gokhale, and it was a great pleasure to him to be back in this council at a time when further reforms were going to be introduced and more responsibility was going to be given to them. A dominant feature of the debate had been the old story that the Government was bestowing too much attention on the material progress of India and was doing too little for the moral, social, industrial and educational development. That story was one of which he would await the verdict of history. That verdict of history none of them were afraid of. They had made a mistake in leaving it to the people to work out their moral and social progress, but they honestly believed that their first attempt ought to be to make the people more contented and more prosperous. Referring to the criticism of the Maharaja of Coimbatore that he knew nothing about Indian villagers, he said he had not lived in this country and worked in this country for 33 years with his eyes shut and during that period he had witnessed considerable advance in the contentment, prosperity and comfort of men in this country. On this point too he was not afraid of the verdict of history. They were now starting a new chapter. New powers and new responsibilities were going to be given to representatives of the people under the scheme which he trusted would materialise shortly. That would give the representatives of the people a stimulus to take larger part in co-operation with them (Government) in the important task of governing the country. He then thanked the two veterans in the Council. Mr. Banerjee and Sir Dinshaw Wacha for their observations and proceeded to deal with the comments in connection with Mr. Banerjee's earnest and eloquent plea in the cause of education and sanitation, he assured the Hon'ble Members that the members of the Government did not need to be converted in this matter and observed that there was none among them who did not recognise the paramount importance of generous and forceful progress in education and sanitation. In this connection he remarked that he should like to see a great national movement with national funds for education, and he was not without hope that such national movement would see something further in cause of public health, if they would be first fruits of desire for responsible Government. Coming to the figures he said he was not sure that his critics had treated him quite fairly. The attack delivered to-day was upon large sums given for expansion of railways. Mr. Kharade had described railways as luxury and other as a great nuisance, but Mr. Ironside, Mr. Howard and Sir Dinshaw Wacha had taken up cudgels on behalf of railways which left very little for him to say. He reminded them that for the last four years they had devoted practically nothing and they had to divide that sum over four years of past neglect. If that were done he was inclined to think that real rise would be something quite negligible. Coming to other heads he said if the Hon'ble Members refrained from flights of fancy and persuaded themselves to look twice into the figures and dive deep into them as Mr. Banerjee and Sir Dinshaw Wacha had done, they would find that provision for education for the next year was 730 lakhs as against 533 for current year, and that for sanitation 143 lakhs against 193, an increase of forty per cent. Similarly he would ask members to look sufficiently into the report of the Industrial Commission. In next year's budget they would find provision for amounts which Sir Thomas Holland would require, and he would say that even before the year was out if Sir Thomas required money for the benefit of industries he would not have difficulty in getting it. He then turned to what he called miscellaneous fallacies. The Maharaja of Coimbatore had said poor India was being saddled with military expenditure in Mesopotamia and East Africa. He regretted the Maharaja was illadvised in matter. In actual practice the whole cost of these operations was borne from British treasury, and only a part India had taken in the form of donations offered last year. He was sure that the Maharaja did not wish to see those donations withdrawn, nor was the Maharaja ashamed of them. He knew the Maharaja too well and he knew his patriotism was not of such an order. With regard to irrigation he said that they had given every rupee that was asked for. On the question of hoarding he wished to know where the 1200 millions of silver rupees coined had gone to. In conclusion Sir James said in reply to Mr. Patel's query that the Parliament owing to its various preoccupations had not yet before them the subject of gift of 45 millions and had not consequently not sanctioned it, but he had no doubt that the gift would be accepted in the same spirit in which it was offered. This was a period of transition. Nothing sensational, nothing generous was possible, but to the hopes and aspirations of a people the Government of India fully subscribed. The Council adjourned till to-morrow.

Sir Thomas Holland replying to Mr. B. N. Sarma's question regarding liquor and drug shops said that figures are not available to show the number of villages and towns in which shops were opened for the first time, but altogether 251 new liquor shops and 76 new drug shops were opened during the year 1917-18. In many cases however the opening of a new shop merely means a change of location. The Hon'ble Member would probably also like to know that 1694 liquor shops and 193 drug shops were closed during the same period.

H. E. the Commander-in-Chief at to-day's meeting of the Council replying to Sir Esaulbhoy Currumbhaya's question regarding aerial mail service between India and the United Kingdom said:—The Government of India are not in a position to make any statement on the subject. The matter is being discussed with the various departments concerned in India and I hope to be able to answer the Hon'ble Member's enquiry at a later date.

H. E. the Commander-in-Chief replying to Mr. Surendranath Banerjee's question regarding the Medical Services Committee said:—A statement showing the composition of the Medical Services Committee is laid on the table. The Committee has been appointed to examine and report on the reorganisation of the medical services in India, both civil and military. The Secretary of State has recently asked the Government of India to examine the question of the future organisation of the medical services in India to provide for military requirements. This necessitates a detailed and complete examination of the system by which the medical needs of

India are to be met in future. As the case called for an early settlement it was decided to refer the subject to a Committee representing the various interests involved. The Committee is dealing only with the future organization of the Government medical services.

UN-CORRECTED.

Composition of the Medical Services Committee:—
President—Sir Verney Lovett.

Members:—Major General G. Craig, Deputy Director of Medical Services, 8th (Lucknow) Division. Major General P. Behar, Deputy Director of Medical Services, Northern Command. Major General H. Hordley, Deputy Director of Medical Services, 4th (Quetta) Division. The Hon'ble Major General G. Giffard, Surgeon General, with the Government of Madras, Mr. S. R. Hignell, Deputy Secretary, Home Department. Lieutenant Col. A. Sharp, Additional Deputy Secretary Army Department. Lt. Col. G. B. A. Rind, Assistant Adjutant General, Adjutant General's Branch, Army Headquarters.

Secretary:—Major A. A. Mcneight, Deputy Assistant Director of Medical Services, Medical Branch, Army Headquarters.

In order to provide for the representation of Indian opinion Col. H. E. Banarvala, Inspector General of Civil Hospitals and Prisons, Assam, Lieutenant Col. Bhola Nath and Sir T. B. Nariman Kt., a private practitioner of Bombay, will be co-opted for duty on the Committee.

Sir C. Sankaran Nair replying to Mr. Kamini Kumar Chaudas question regarding expenditure on Secondary schools said:—The educational statistics are compiled for the financial not the calendar year. The total expenditure for all sources on secondary education during the financial year 1917-18 amounted to Rs. 3,38,68,073 to which provincial revenues contributed Rs. 84,11,399 or 24.9 per cent.

Sir Claude Hill replying to Mr. W. A. Ironsides question regarding report of the Indian Industrial Commission, paragraph 239 said (a) The land acquisition Act is administered by Local Governments who are there empowered to decide in each case whether the land can be compulsorily acquired. It is believed that the local Government not infrequently acquiesced land for the purposes stated. The local Government will doubtless consider the recommendation in paragraph 239 of the Industrial Commission Report. (b) The Government are aware that industrial organisations in Bengal and elsewhere have adopted some and are considering further schemes for the amelioration of the conditions of their work people. If they find that these schemes necessitate the acquisition of land they will apply to local Governments.

Sir William Vincent replying to Maharaja Sir Manindra Chandra Nandis question redivision of services into Imperial and Provincial branches said:—It is presumed that the Hon'ble Member is referring to Paragraph 26 of the Report of the public Services Commission. Speaking generally the Government of India are disposed to agree with the principles there laid down, but they have not yet addressed the Secretary of State.

Sir Thomas Holland replying to Maharaja Sir Manindra Chandra Nandis question re-establishment of a country technological institute in India said:—The Government of India are not yet prepared to proceed with this question till they have received and considered the view of Local Governments on the recommendations made by the Industrial Commission in higher technical education.

The Hon'ble Sir William Vincent replying to Raja Rajendra Narayan Bhanja Doss question re-constitution of a sub-province of Orissa said:—The Hon'ble Member came to have misunderstood the recommendation in Paragraph 246 of the Report which is that the possibility of constituting Orissa as separate sub-province should be considered by the Local Government after the introduction of the reforms. The Government of India have advised the Local Government that this question should not be considered until the reformed provincial Government has been constituted.

Sir Claude Hill replying to the Hon'ble Sir Asad Ali Khan Bahadur's question re rice in the Madras Presidency said:—I lay on the table statements showing (1) the quantity of rice exported from and imported into the Madras Presidency during the ten years ending 1917-1918; and (2) the acreage under rice in that Presidency during the same period. Regarding the quantity of rice held in stock in the Madras Presidency the Hon'ble Member is referred to the reply given at the Council meeting on the 6th February to the question asked by the Hon'ble Rai Bahadur B. D. Spukul regarding the grain crises of India generally in which it was explained that the estimates of stocks furnished by the Local Governments were too unreliable to justify any confident opinion being based upon them as to the sufficiency or otherwise of grain supply of any particular province.

H. E. the Commander-in-Chief replying to Rai Sita Nath Ray Bahadur's question re sale of steamers and crafts in Mesopotamia said:—It was not possible at present to reply specifically to the Hon'ble Member's questions. These vessels are the property of the War Office and I am in communication with them in regard to their disposal. In the meantime an officer of the Quarter Master General's branch has been despatched to Mesopotamia to inspect and catalogue the various crafts.

Throne of Afghanistan.

Accession of Amanulla Khan.

LONDON, March 3.

The following statement with regard to the accession of Amanulla Khan to the throne of Afghanistan is made by the Secretary for India:—Nasrulla Khan the late Amir's brother was proclaimed Amir with the consent of Jallalabad notables, Inayatulla Khan, the eldest son of the late Amir, waiving his claim in his uncle's favour. Nasrulla's succession, however, was not recognised at Kabul, where Amanulla Khan, the late Amir's third son, declared himself Amir and assumed the reins of Government. Nasrulla Khan made his submission.

Reference in the Lords.

LONDON, February 27.

In the House of Lords, Lord Lamington asking for particulars regarding the murder of the Amir referred to the loss Great Britain had sustained by the death of a trusted Ally. Lord Curzon in the course of his reply, said that the late Amir was a loyal friend to Great Britain, he was

a genial and an affable man imbued with western ideas and he remained a true and loyal adherent to British connection despite German temptations. It was a tragedy and a great misfortune that he had been killed, but it would have been a greater misfortune if he had been killed earlier in the war.

Telegraph Censorship.

Question of Abolition.

LONDON, February 28.

In the House of Commons, Mr. Churchill stated that the Government was very desirous of abolishing censorship of commercial and other telegrams as soon as possible, but it was essential that it should be maintained at present. The serious delay in the delivery of telegrams did not arise from censorship, but from congestion of traffic and other causes independent of censorship. Telegrams between India and South America were equally subject to censorship, whether they went "via" London or "via" United States.

British in S. Persia.

General Sykes' Operations.

LONDON, February 27.

Commenting on the narrative of the operations of General Sir Percy Sykes' force in South Persia, which it is publishing, the "Times" says that Sir Percy Sykes and British officers and non-commissioned officers under him deserve the greatest credit for their lonely struggle against serious difficulties and constant lack of supplies. They also deserve the goodwill of Persia for they have broken the power of robber bands, which so long ravaged the southern provinces. Though they have fulfilled their task, the larger problems of Persia remain as difficult as ever.

Persia's Claims.

Referring to the Persian delegation now in Paris awaiting a hearing by the Peace Conference, the "Times" points out that it made a mistake of preferring the exaggerated claims which cannot now be entertained. Persia's claims to the guardianship of Shah and Holy cities of Mesopotamia, including Samarra, is, says the "Times," especially inadmissible and superfluous, because the Persian ecclesiastical authorities in Kerkela and Nejed already protect the interests of Persian pilgrims, and are maintained by the funds of the Oudh bequest administered by the Government of India. Persia, continues the "Times," must first prove the ability to protect her own territories before seeking to assume guardianships beyond her borders. Persia's claim for reparation for damage done by foreign troops may be on a different footing, but we have yet to learn how much damage was wrought by her own rebellious tribesmen. The British policy aims, and always has aimed, at maintenance of an independent Persia, but the Persian Government may require assistance during the period of rehabilitation. Persia's chief need is for better communications, and the remarkable progress of her roads during the last ten years shows that at present she had better depend on motor transport than costly railways.

Imperial Forces in Persia.

In the House of Lords, replying to Lord Crewe, Lord Curzon said a despatch was received and circulated dealing with the operations of Imperial forces in South Persia, which were only just finished. If, indeed, they were even now ended, Lord Crewe said, he was under the impression that despatches had arrived from India. Lord Curzon replied that he was not aware of it. There was no desire to keep troops in South-Persia a moment longer than necessary.

Torture Case Appeal.

ALLAHABAD, March 7.

At the Allahabad High Court Sir George Knox disposed of the appeal preferred by C. N. MacLaren, a Lieut in the I. A. R. O., against the order of the District Magistrate of Jubbulpore, who convicted him for having tortured his servants and sentenced him to the six months' rigorous imprisonment. The story of the prosecution was as follows:—Lieutenant MacLaren engaged two servants and on the same evening, it was alleged, currency notes of the value of Rs. 120 were found missing from the bag of his wife. The two servants were suspected and the police, on being informed, took them to the thana. The accused went to the thana and asked the police officer to send the servants to him. Accordingly they were sent for and taken to the hotel where the accused was living. Sometime after dinner the accused questioned them about the theft, but they denied all knowledge of this. It was stated that the accused tied their hands and put them into a cart. He also took a "Sighi" (stove), some charcoal and two mosquito rods and took the servants to a place near the Golf course, where after binding their feet and gagging them he lighted the stove and made the rods red hot. He then branded the two men on the soles of their feet and on their ears. They were then allowed to go home. Sir George Knox said as the offence had been described to his Lordship, it looked more like the act of some person more or less devoid of sanity, but no suggestion had been made to his Lordship that the accused was in any way suffering from mental derangement. Looking at the extreme gravity of the offence his Lordship found himself unable to interfere with the sentence and dismissed the appeal.

Passive Resistance Movement.

Inaugurated in Delhi.

BOMBAY, March 3.

Satyagraha Sabha of Bombay has been informed that the passive resistance movement was inaugurated in Delhi at a public meeting at which Mr. Gandhi was present. Mr. Kelkar has telegraphed from Poona friends support principle of passive resistance, reserving liberty to settle details. In Bombay Satyagraha Sabha is sending its members to lecture on the movement mufushil centres. Mr. Jama das Dwanaaka das and Mr. Mehta are proceeding to Bulsar and Mr. Sarojini Naidu will lecture at Surat upto Friday evening 293 signatories of the von were recorded.

The Punjab Council.

Interpellations.

LAHORE, March 7.

A meeting of the Punjab Legislative Council was held this morning, the Lieutenant-Governor presiding. In reply to a question by Rai Bahadur Ramasaran Das, regarding the purchase of wheat by the Government, Mr. Townend said: The total purchases amounted only to 16,600 tons approximately, of which 14,800 tons were for military purposes and 1,800 tons for cheap grain shops. In reply to another question by the same member regarding the pay of the clerical staff in Government departments, Mr. French said the sanction of the Secretary of State had been just received to the revision of pay and prospects of the clerical establishments of district offices in the Punjab at an estimated annual cost of over Rs. 1,63,000. The discontent among the clerical staff was due to the exceptional and temporary circumstances which the Government had taken steps to meet by grant of war and grain allowance. The Government did not propose to issue general orders raising the initial pay of clerks. Each case must be treated on its merits. Cases in certain offices had been taken up already and in some other offices the question was under consideration.

Financial Statement.

Mr. Lumsden then presented the amended draft of the Financial Statement of the Government of the Punjab for 1919-20. The opening balance is Rs. 2,23,35,000, and the total provincial revenue and receipts are estimated during the year to amount to Rs. 58,850,000 making a total of Rs. 8,11,85,000. The total expenditure is estimated at [Rs. 6,02,28,000, leaving a closing balance of Rs. 2,09,57,000. The loss in the receipts on account of exemption of incomes below Rs. 2,000 from the assessment of income tax is estimated at Rs. 4,30,000, but an assignment of an equivalent amount will be made by the Government of India in the accounts of 1919-20. Explanatory statements were made by the official members in charge of their respective departments.

The Council adjourned to the 13th instant.

సా ని క వార్త లు

దశి. ఇచ్చిందీయూ బ్రహ్మసమాజము:—ఈ నెల

9 లేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు 97 అక్షా పీఠీపీఠీలో జేసేద్రముత్ర వి. ఏ. గారు అంక్షాపయము ప్రార్థనలపై, "శివీయరాత్రి సమయ" అను విషయమును గూర్చి ఉపన్యసించురు.

నిమ్మ జాత్యుద్ధారక సంఘము:—ఈ సంఘము

పక్షమున శివీలోపు వోలేనన్ద 9 లేదీ ఆదివారము ఉదయము 8 గంటలకు "పద్మసాగర" గూర్చి స్వయం బ్రహ్మ నంద, జయనాథముగా ధ్రువన్యసించురు.

సంగీత సభ:—ఈనగరీకే. జి. జి. సి. యాసభవారి

యాజమాన్యమున 9 లేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4 గంటలకు, 1, తె.కటాచలం కేజ్జీ కింగ్స్ క్రిమిలి సరస్వతి రాయ గారు నంద నామ చుట్టెను గూర్చి వాదనా నాటకముగా గావించురు.

మరణము:—య. రా. శ్రీ. మల్లి నరసింహారావు

వామదూగారి కుమార్తె క్రిమిలి సీతా గారి కుమార్తెగారు కన్య స్తుతినామని తెలుపుటకు నిలిచియున్నాము. వామదూగారి కిని సీతా కుమార్తెగారు కన్యబంధువునకు మానానభూతిని తెలుపుదున్నాము.

భీమకరములోని నర్మ మ భట్టారక భండారము

యొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము ఈనెల 14 లేదీ సాయంకాలము 8 గంటలకు వార్షికోత్సవములో జరుపుచును. ఆదిన మాననే వార్షికోత్సవము, స్వేచ్ఛలు ఎగ్గివూర్చివు ఇంజనీరు సి. బి. కన్నెలుగారిచే కేరణమును.

అమృతాంజనము

నక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి నెల 0-8-0

అన్ని నొద్దులకు దివ్యామృతము

వనమూలికలచే హిందూ దేశమును

తయారుచేయుటకు మంచిమందు

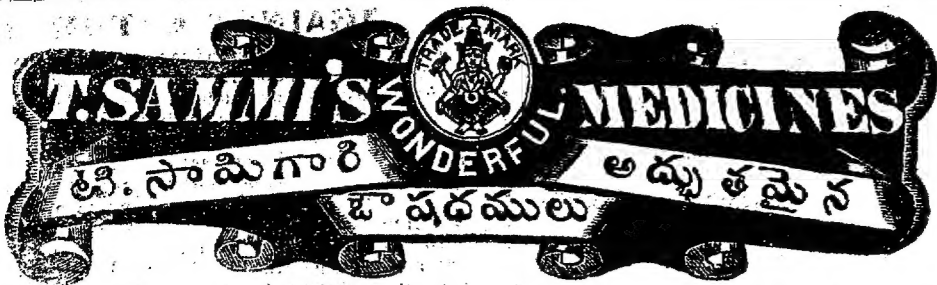
సువాసనగలిగియుండును.

విజయలక్ష్మి అంక్షాపయ కినిని వామదూగారు

ప్రతియంట నుండదగినది.

అమృతాంజనము దివో, మదరాసు,

అపుషధములయొక్క గుణాలితయములను మెచ్చి మెచ్చి వివర్ణ కనుటివార్లవల్ల బంగారు నతకమున్ను, పండితతకములున్ను బహుమానములుగా నొసగబడి పున్నవి. (1117)

హిందూ తైలము:—నడుమునోప్పి, నడుముతెలుకులు కీళ్లవాయువు, పక్కనోప్పి, కాళ్లచేతుల పట్టు, పార్శ్వ వాయువు, తలనోప్పి, యింకా యితరవాయువు నోపులు, అతి కీఘ్రముగా స్వస్థులగును.

దీని తల ౦-౮-౦, పెద్దదల్లి 2-౮-౦

హిందూ మాయము:—కడుపునోప్పి, కడుపులో పగులుకూయుట, అతివ్రణము, ఓకిలింపు, భేది, వాంతిభేది, కీళ్ల భేది, రక్తభేది, నోటిపుండు, పండ్లనోప్పి, జన్మి, తేలుకుట్టడం, జలుబు, స్త్రీలకు ముక్కుకాలములయందు కలిగిన కడుపు నోప్పి మొదలయినవి యింకా కడుపులో కలిగే రేచి విధ వయిన నోపులన్నీ అతి కీఘ్రముగా స్వస్థులగును.

దీని తల ౮-౦-10-౦, 1-2-౦, 2-౦-౦.

జ్వరనివర్తి:—సాధారణమైన దినాలపేరట నుం డెడి జ్వరములును, చలిజ్వరములు అడవి కొండ జ్వరములు, పిత్తజ్వరములు, యింకా పలువిధములైన జ్వరములును బహు త్వరగా నివర్తియగును. దీనితల మా. ౦-౮-౦, ౦-15-౦.

టి. సామి అద్భుత ఔషధశాల. 92, అణ్ణపిళ్లపేటి, సాహుకారుపేట, చెన్నపట్టణము.

జ్వర హరి

దీనియొక్క నామధేయము తెలుపుచేయు జ్వర మును హరించుట కిది సాటిలేనిమందు. మలేరియా (విష వా (యుజ్వరములకును, విడిచి విడిచి వచ్చు జ్వరముల కును యెత్తినది, కొన్ని వుచ్చుకొనుటవల్ల కలుగు చెబ్బరూ జ్వరహరివల్ల కలుగవు. కాబట్టి దీనిని నిర్భయ ముగా జ్వరముందు సమయమందును యీ ఔషధము పుచ్చుకొనిన యేలాటి చెబ్బర జ్వరమైనను బొత్తిగా నిలిచిపోవును.

ఈ ఔషధమును గూర్చి వ్రాసిన ఆ నేతులలో నొకరి యొక్క ఉత్తరము:—

వకీలు (అటార్ని-అట్-లా) హెంరీ షాంసు రంగ్ గారు వ్రాసిరి:—మియొక్క జ్వరహరి జ్వర ములకు కుదుర్చుటయందు అమాధుమైన ఔషధ మని మిక్కిలి సంతోష పూర్వకముగా తెలిపించెదను. వర్షా కాల మారంభమందు సాల్ ఫెట్టిలో నుండు నా గ్రామ ములలో కూలీలకు అంటుజ్వరము వ్యాపించి పీడించు చుండగా, పాన్సి వారియొక్క జ్వరహరినికొని జ్వర పీడితులకు ఉచితముగా నివ్వబడి స్వల్పకాలములోనే పీరిందరు స్వస్థత చెందిరి.

ఇప్పుడే ఒకసీసాను కొనుము.

ప్రతి ఔషధపాత్రలోను వర్తకుల వద్దను దొరకును సీసాఒకటికి తల ఆ. ౮, రు. 1, 1-౮-౦, 2-12-౦, 11.

మీకు ఈ ఔషధం దొరకడం కష్టమైన యెడల నేరుగా యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుము.

హెన్రీ షాంసు గేట్ ఇండియన్ రెమిడిస్ కంపెనీ, ఓక్లీ, బౌడెన్ అండు కంపెనీ, ఏజెంట్లు, 15, అరమనకార వీధి, మదరాసు.

(1122) Agents: Oakley, Bowden & Company, 15, Armenian Street, MADRAS.

(531) మంచి బుద్ధివ్యాకు సిరా. (1261)

అన్ని సిరాలకంటెను శ్రేష్ఠమైనది. మిక్కిలి చాతైనది. అందరిచేతను మిక్కిలిగోని యాదబడినది. ఒకమాత్ర ఒక బుడ్డినిండ సిరా యగును. 144 మాత్రలు ఒక రూపాయి. 7 గ్రాములు ౧౮ పెట్టె 1-౩ తల రు. 6-10-౦ లు. కుదుపు కచ్చని సిరాలు గ్రాము 1-౩ రు. 1-4-౦ లు. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లీషుభాషలో నుండవలయును The Manager, Swarnamayi Ink Store, 5, College Square, (W) Calcutta.

రక్తగుద్ది:—(బ్లడ్ ప్యూరిఫైయర్) ఇది కంతముల కారకము; మేహపాదలు, మేహరసములు, (గంధిరసము, కురు పుండు మొదలయినవాటిని స్వస్థముచేసి యే కారణముచేత చెడి యుండిన రక్తమును శుద్ధిచేసి రక్తగుద్దిచేయును. తల రు. 1

తెల్లకాక:—తెల్లకాక, పచ్చకాక, మూత్రవ్యార మున కాళగూడని మంట, దుర్వాసము పెరుగుట మొదలగు మూత్రవ్యారమున కలిగిన స్త్రీ సంబంధ రోగములను ని దినములలో కుదుర్చును. దీనితల 2-౦-౦ పెద్దసీసా 4-౦-౦.

దగ్గుముండు:—ఇది దగ్గు, కుక్కదగ్గు, గొమ్ము కాప్పి, గొంతుకన్నుట, కఫము మొదలయిన దగ్గులకు మంచి అవుషధము. తల 1-౮-౦

సప్తకావ్యా:—ఇది మెచ్చివలయున కలిగిన బలహీన మునున్న నిద్రా ఇంద్రియశుభిత మగుటకును, ఇంద్రియ లోపమున్ను, స్వప్నవర్చి యింద్రియమును కృత్తిచేసి పుష్టిని కలుగ జేయును. మొగతనము లేనివాండ్రకు మొగతనమును కలుగజేయును. దీనితల 1-౦-౦

వాంతి బ్రాంతి నివారణి ఓమం - కర్పూర్

ఓమం-కర్పూర్ అను ఔషధము అతినిరవము, కడుపునోప్పి, కడుపులో వాయువు మొదలగు వ్యాధు లను ఖండించుటకు ప్రసిద్ధమైన ఔషధము.

ఒక సీసా ఎనమండుగురిని బ్రతికించినది.

వెస్లియ్ మిషనరీసానైటి రెకరెండు టి ఎఫ్. నికల్ సన్ గారు వ్రాసిరి:—వాంతిలేని కలిగినవారికి మియొక్క ఓమం-కర్పూర్ గుణముచేసినందుకు నేను విక్కిలి సంతోషముతో సాక్ష్యము చెప్పగలను. 1884వ సంవత్సరమున దక్షిణఇండియాలోనుండు మన్నార్ గుడి అనే నా పూర్వలోనున్న చుట్టుపట్ల గ్రామములోనున్న వాంతిలేని విశేషముగా వ్యాపించి ఉద్రేకించుచుండె ను. ఒకరోజున యిద్దరు మనుష్యులు ఆందులో ఒకరు పోలీసుబంట్రోతు - మిక్కిలి దుఃఖముతో నా యింటికి వుండుకు గాను వచ్చిరి. వారికి మియొక్క ఓమంకర్పూర్ నుమారు, అనగా వడితరము, సీసా ఒకటి యిచ్చి వాడుక చేసే విధము చెప్పితిని. పక్షము, అనగా రెండు వారముల లోపల వారు తిరిగివచ్చి నాకు కందనములు చెప్పిరి. ఏడుగురు బిడ్డలును, ముగ్గురు స్త్రీలును ఓమం కర్పూర్ వల్ల కాపాడబడి రని నాతో చెప్పిరి. వారు చెప్పిన దృష్టాంతము నిజమని నమ్ముటకు నాకు పూర్ణ మైన కారణము లుండెను.

దీనిని యింటిలో నుంచుకొనుము.

ప్రతి ఔషధపాత్రలోను వర్తకులయొద్దను దొర కును. సీసా ఒకటికి తల ఆ. ౮, రు. 1, 1-౮-౦, 2-12-౦, 11-౦-౦.

మీకు ఈ ఔషధం దొరకడం కష్టమైన యెడల నేరుగా యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుము.

గుంటూరు వార్తలు. (మా స్వకీయవిలేఖరికడకుండి) ఒకసభ.

గుంటూరు, మార్చి ౮:—ఈనెల 4-౮ లేదని యువజన సాహితీసంఘము పక్షమున చావలి శేంకటనారాయణరావు గారు ఎం. ఏ. ఆర్ కళాశ్రమకు గుటింది యొకవ్యాసమును చదివిరి. అట్టివారి నెలకలూడి నుబ్బారావు గారు బి. ఏ. డి. ఎల్. అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి.

ప్రథమమున ఉపవ్యాసములు ఆర్ కళాశ్రమయొక్క ప్రధానవిద్వాంతులకు నిర్వహణ మొనగిరి. పాశ్చాత్య ఆర్థిక సిద్ధాంతాలను ప్రాచీనసిద్ధాంతాలను చాలభేదము గల దనియు ఆ సిద్ధాంతముల నిచ్చుట సుతమోగించు సరికాదని నుడిచిరి. హిందూజాతీయ వ్యవహారమునకు సంబంధించిన దని యు పాశ్చాత్యజాతీయ చేరివలవలసిన ఆధారపడి యున్నదని యు కావున అచ్చటి కృషిలకు కుపయోగించు సిద్ధాంత ములు ఇచ్చట పనికిరాదని నుడిచిరి. చుట్టయి అచ్చటి వని వాంఛ యొక్క దుర్మర సిద్ధి తియ ను అట్టి కానరములు ఇచ్చటగూడ ప్రయోగించుట సమంజస ముగా లేదనిరి. మనజాతీయగ్రామీణులందఱు బాగుగా నున్నదనియు దానినే తిరిగి నానవ్యాసములైన అభివృద్ధి తేలయినననియు నుడిచిరి. ఇప్పుడున్న వర్ణభేదము పూర్వము లేదనియు ఈవర్ణములు కృత్రిమబ్రే వర్ణింపబడినవి అని వ్యక్తు లను అభివృద్ధి చేయుటకు చాలా సహాయకారిగా నున్నదని యు నుడిచిరి. చుట్టయి మనయొక్క ఆర్ కళాశ్రమ కలుగుచున్నవిద్య ఆధారపడియున్న దనియు ఆవర్ణముననే అభివృద్ధి చేయు టవసరమనికావలసింది. పాశ్చాత్యవర్ణ భేదము మనకు అవ్యయించినదిగా వాని యుగ్మముగ తెచ్చి వెట్టుకొనుటలన లాభములేదని నుడిచిరి. తనవార వైకు హైస్కూలు హైడుమామగారు వైకుయముకు గుటింది ఒక్కింత నుచ్చటించిరి. పాశ్చాత్య పద్ధతిలో కొన్నిలాభ ములు కొన్నినష్టములు కలవనియు ఇప్పటి పరిస్థితులనుబట్టి ప్రాచీనప్రాచీనసిద్ధాంతములు మంచిదైనను తిరిగి వానిని తెచ్చి వెట్టుట కష్టసాధ్య మనిరి.

అగ్రాసనాధిపతి గారు వర్ణములు కృత్రిమబ్రే వేసవచ్చుననియు పూర్వము వర్ణభేదము ఇప్పుడున్నంత క్లిష్టముగాలేదని యు నుడిచిరి. వృత్తులు అభివృద్ధి చెందుటకు వర్ణములు సహాయ కారిగా నుండుననియు నుడిచిరి. పర్యవర్తకములోని కూలీల యొక్క కష్టములను చూచుచు అట్టివానిని ఇచ్చట ప్రవేశ పెట్టుట సరికాదనిరి.

మునిసిపల్ ఎన్నికలు. ఆగ్రహారమువార్డుకు మ-రా-శ్రీ. రోలేటి అప్పారావు గారు, కొత్తపల్లి మరదేయ్యగారు ప్రత్యుత్తరుగ నిలిచిరి. తో. అప్పారావు పంతులు గారు ఆధిక సంఖ్యలవలె నెక్కుకొని బడిరి.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(984) ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగ దృష్టి, హస్తలాఘవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రి కళాశ్రమ, భూతవైద్యము, మంత్రములు, అమెరికావారి చిట్ట చేక తమాషాలు, వివిధవినివేదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, కీరములేని తలకాయచేయటం లాడించుట, భూమిపైన గజముయొక్కను గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా విట్టుట మొదలగు వివిధత్రయలు ఆ నేతము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును వివిధ ఆశ్రమములకుగా మేజర్ థేయింగ్లెస్ గూర్కొంటి యిచ్చుచున్నాను. దీనితల 4 రూపాయి. ఆర్. జనార్దను నా ముకు, ఒంగోలు. (గుంటూరుజిల్లా)

సిరాబిల్లు. వీళ్లలో వేసిన వెంటనే కలిగి పోవును. మిక్కిలి ప్రకా శమానముగ నుండును. కాగితముల పిరిగిసోను ఒకచిల్ల ఒకబుడ్డి సిరాయగును. ఆసదృశముగ నీలివర్ణముగల కల్లటి సిరాబిల్లు 144 టికి తల 1-2-౦. ప్రకాశవారమైనట్టియు నీలివర్ణముగల నల్లటి సిరాబిల్లు 144 టికి ధర 2-12-౦ ఎట్లటి సిరాబిల్లు 144-ను 1-౮-౦ పచ్చని సిరామగల 144 టికి 1-4-౦ పెద్ద ము త్రముగ కొనువారలకు మంచి యానామాయమును (127౩) ఉత్తర ప్రత్యుత్తరము లన్నియు ఇంగ్లీషులోనే నుండవలెను. మదరాసు గాజధానికి సోలు యేజెంట్లు:— మెనర్స్ కె. ఎఫ్. వి. అత్యుత్తర అండుకో, 110, 111, కంబిశెట్టిపేటి, మదరాసు. BENGAL INK FACTORY. 24. Tarak hatterji Lane, Calcutta.

<p>మలబద్ధమునకు మంచిమందు</p> <p>కరోలా.</p> <p>వాసనలేదు, ఏరుచిలేదు, ద్రవదాహము, పులితేపురాదు, భేదులు గావు, దినము కాలగిన కాల ప్రవృత్తి నునాయాసము గల అయ్యెలాగున గర్భ కోధన గావించును.</p> <p>1 పాను, 1 పాను నీనాలు నీనా 1-కి వెల</p> <p>రూ. 2-8-0, 4-0-0.</p>	<p>శ్రీ జరు గారి</p> <p>లీవరు టానిక్.</p> <p>వైత్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల వొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కారమువలన గలుగు బాధలకును, అలవరకును, అకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, వినుగునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.</p> <p>నీనా వెల రూ. 1-8-0.</p>	<p>కుల్ హట్టి.</p> <p>ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్చ గలదు. సహజ లి త ము శాశ్వతము.</p> <p>ఈ సామ్యముకై పెట్టె 1-కి రూ. 2-0-0.</p>
--	---	---

W. E. SMITH & Co., Ltd డబ్లియు. ఇ. స్ట్రీట్ అందుకో.,
 Pharmaceutical Chemists & (లిమిటెడ్)
 Druggists, Mount Road, మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
 MADRAS. మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీవ త్రిక వేరు నుదాహరింప గోరెదము 368

బెన్జెడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసపరిల్లా

ఆచరిత్రు రక్తమునకు జనించు బాధ్యములకు శరీరమునందలి మందు, తురుపులను, మచ్చలను, గండములను శుభ్రము, (పాత నొప్పులను అన్ని విధములన గలుగు చర్మ రోగములను పోగొట్టును. (28)

మిక్కిలి శక్తి వంతమైన రక్త శుభ్రకారిణి

వనోపధి సారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవర్తిని అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధక నును కారైవంబులను పోగొట్టును పోగొట్టిరక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాలోగ్యమును గలగజేయును. 16 రోజుల క్రితంబుట 4 టాస్సు లుడ్డిలో అప్పుచును.

పోప్రైటరు. — పి. డి. సావంత్,
 44. పనసవాడి, నెం 2 పొంబాయి
 Proprietor : P. D. SAVANT,
 Panaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY

స్వదేశి కత్తులు

హోల్ గ్రాండు మంగలి కత్తులు	1-2-0
పేబిల్ కత్తులు	1-0-0
కార్కులుతీయునది, చాకు అన్ని కలసినది	
(ప్రయాణీకుల శుక్కుడుపయోగకరము)	1-8-0
డి. బ్లెయిరోగర్బు చాకులు	1-0-0
సింగిల్ బ్లెయిచాకులు	0-6-0
డెస్కు కత్తులు	0-4-0
సింగిల్ బ్లెయి చాకులు (చిల్లరమల్లరక నులకు)	0-4-0

స్వదేశి ఇండస్ట్రియల్స్ కంపెనీ,
 982 లిమిటెడ్,
 కంబీవరం.

TAKE THE OFFENSIVE AGAINST CATARRH.

Many people are inclined to neglect this disease in its early stages—don't commit such an error! Catarrh gives rise to many diseases such as—Bad Sight, Deafness, Hay Fever, Asthma, Bronchitis, Sore Throat, Influenza, etc. To effectively cure and Catarrhal disease you "must remove the Catarrh and that is what most remedies fail to do. The Actina Treatment gets right to the root of the trouble and the powerful vapour courses through even the minutest nerves and blood-vessels in direct contact with the affected membranes, removing the congestion, and restoring healthy circulation. Invest Rs. 25 8 (plus postage, etc.) in an Actina and save specialists, fees. Valuable Booklet entitled "Prof. Wilson's Treatise on Disease," containing particulars of our Conditional Trial Offer and testimonials, sent free from Rai B. S. Bhandari, M. A., Bata's (India.) (669)

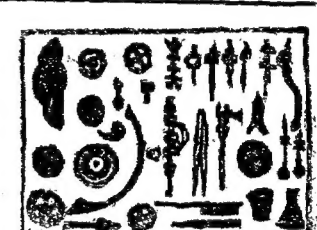
ACTINA NATURAL TREATMENT. JUDGE BY RESULTS.

Read the remarkable testimonials from both medical men and the general public and see what Erectruss has done for those suffering from Functional Weakness, Exhaustion and Impotency even after other remedies had failed. Erectruss is the outcome of years of study and research and Dr. Dier's Principle of "Obstructive Hyperaemia," on which it is based, is one of the wonders of medical science.

The Erectruss is a "specialist" itself in all but cost: always handy, a sure and natural cure for these diseases, yet the total cost of an Erectruss is only Rs. 15. (plus postage, etc.), a low price indeed for such a miracle-worker. Before you forget, just sit down and write for the Free Descriptive Booklet it may mean New Life to you. Address to ERECTRUS (A.P.) Sole Agency BATALA (India.)

DR. BLER'S ERECTRUS.

TOHFAFROSH WATCH & Co.,
 Dealers in Watches
 Materials Tools,
 BHENDI BAZAAR,
 POST No. 9,
 BOMBAY.

681) ఉత్తరములు అంగభాషా వ్రాసినవి.

స్పెన్సో ఆన గావ్ మి?
 (SPLENOX)

చాని మీరు ఉపయోగించారా? కఠోరము, జ్వర దీర్ఘము, కలకలము మొదలైన వాటిని తప్పుకొనవచ్చునుగా వచ్చును. ప్రతిమందుల పాపులాను దోహదము.

20 అవున్సులబట్టి 1-కి రూ 3-0-0.

P. H. Cramer, Vepery, Madras
 Sole Agent for South India.

పాశ్యపు వేంకటాచల పన్నితులవారి ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతములు.

1. లక్ష్మీనిలాసరసము:—లక్ష్మీనిలాసరసము క్షేమకారి. ఈ లక్ష్మీనిలాస రసములను నిరోధించు యొక్కను. ఒక యొక లక్ష్మీనిలాస రసముల నీనా తనయొద్ద నుంచేసి క్షేమకారి సర్వోత్తమమైన సిద్ధాంతము వేంకటాచల వారి నుండియు గలగు. దీనివల్లము, మాదరి వాల్మీక జ్వరములు, నన్ని పాతము మొదలగునవి తప్పుకొనవచ్చును. నీనా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం. (594)
2. క్రినివాస తెలు:—క్షేమ గర్భము, సుందల నొప్పి పోవుటకును మంచిమందు. నీనా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇనాం.
3. కైక్వాస రాసరసము:—దీనిని నేనించినప్పటికిందీయే మూత్రమును కట్టక (కలరా) వాంతిభేది, కీరభేది, అజీర్ణ భేదులు గుణము కాగలదు. నీనా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం.
4. బాలకుభోదము:—బిడ్డలకు బలకారి; తియ్యక మందు. మందము, మలబద్ధము, అజీర్ణ భేది, కృత్రిమము, కడుపుబ్బియునుట. ఆకలిలేకుండుట. మొదలగునవి గుణములు. బిడ్డలు పుష్టిగలవారగుదురు. నీనా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇనాం.
5. లోకామయవార కనూరమ్ము:—బిడ్డలకు మందు ముడిదినవారికి, బాలింతలకు ఉత్తమ గుణకారి. మందము, కడికము, దగ్గు, అజీర్ణము, కీర వారం, పార్శ్వవాయము, మలబద్ధం, జ్వరం, చలిజ్వరము, దుర్బలము మొదలగు యింక ననేక రోగములను గుణములేము. (601)

280 మాత్రము గల నీనా 0-4-0
 కపాల కర్పూర 6-కి 1-8-0
 " " 12-కి 2-14-0
 " " 25-కి 5-5-0

కలి బోవధముతో కూడ అనుపానము తెలుగున మంపలమును. శ్రీ సీతారావువ వైద్యశాల, మైసూరు.

మీ బాయ్ ల ర్లు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలరు కామోజివ్"ను యుపయోగించవలయును. చాని నుపయోగించిన బాయిలర్లు త్రుప్పుపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్పు పట్టకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామోజివ్ యుపయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండ ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

చానియొక్క యుపయోగమును గురించియు ఫలమును గురించియు అసలు యేజెంట్లకే వ్రాయవలయును.

5 గాలనులుగల రము 1-కి రూ 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు,
 తలాలపెట్టె నెం 553 రు
 389 మదరాసు

(పై కామోజివ్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)